

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Denisa Bučilová
Nekalosoutěžní jednání se zaměřením na ochranu spotřebitele

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Nekalososoutěžní jednání se zaměřením na ochranu spotřebitele vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 103 928 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 08.08.2022

Denisa Bučilová

Obsah

1	Úvod	4
2	Vymezení základních pojmů	6
2.1	Nekalá soutěž	6
2.2	Spotřebitel v oblasti nekalé soutěže	17
3	Právní prostředky ochrany	21
3.1	Soukromoprávní prostředky ochrany	21
3.2	Veřejnoprávní prostředky ochrany	26
3.2.1	Trestněprávní prostředky ochrany	26
3.2.2	Správněprávní prostředky ochrany	29
3.3	Další prostředky ochrany	33
4	Srovnání s dalšími zeměmi Evropské unie	35
4.1	Německá právní úprava	35
4.2	Rakouská právní úprava.....	38
5	Závěr	40
	Seznam literatury	43
	Shrnutí	47
	Klíčová slova	48

1 Úvod

Po sametové revoluci se v České republice otevřela možnost svobodné volby povolání, konkrétně svobody podnikání, která se stala ústavně zaručeným právem zakotveným v ústavním pořádku České republiky, a to přesně v článku 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.¹ S touto svobodou musela samozřejmě přijít i jistá omezení z toho plynoucí, která upravují pravidla pro hospodářskou soutěž, ochranu spotřebitele, ale i podnikatelů navzájem.

S nekalosoutěžním jednáním se nejen spotřebitelé setkávají takřka každý den, když se řada podnikatelů snaží obcházením právních předpisů a vynalézáním nových taktik přijít k vyšším ziskům na úkor slabší strany. Toto téma jsem si vybrala především kvůli jeho neustálé aktuálnosti a potřebě přizpůsobování právní úpravy dané společenské situaci.

Hlavním cílem mé diplomové práce bude zjistit, zda je spotřebitel v České republice dostatečně chráněn před nekalosoutěžním jednáním podnikatelů a jaké má k tomu dostupné prostředky. K tomu, abych mohla nad danou otázkou učinit závěr, je nutné nejprve teoretické vymezení základních pojmů, se kterými budu pracovat, což bude náplní počáteční kapitoly. Dále se budu věnovat jednotlivým prostředkům ochrany spotřebitele jak soukromoprávním, tak veřejnoprávním a jejich vzájemnému zhodnocení. V soukromoprávních prostředcích ochrany budu čerpat především z úpravy v občanském zákoníku² a občanském soudním řádu.³ V podkapitole veřejnoprávních prostředků budou hlavním zdrojem správně-právní předpisy (jako např.: zákon o ochraně spotřebitele,⁴ zákon o regulaci reklamy⁵ či tiskový zákon⁶) a trestněprávní předpisy. Mezi další prostředky ochrany spotřebitele plánuji zahrnout jak mimosoudní prostředky ochrany obsažené v občanském zákoníku, tak i mimoprávní prostředky ochrany.

Předposlední kapitolu zaměřím na komparaci české právní úpravy v této oblasti s právní úpravou německou a rakouskou. Závěrečná část shrne diplomovou práci jako celek a zodpoví výše uvedenou základní otázku a cíl, který jsem si položila. Pokud nedospěji k úplně pozitivnímu závěru, budu se snažit navrhnout alternativní řešení, například právě i s ohledem na inspiraci v zahraniční právní úpravě nekalé soutěže a ochrany spotřebitele.

¹ Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16.12.1992 o vyhlášení ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*občanský zákoník*“).

³ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*občanský soudní řád*“).

⁴ Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o ochraně spotřebitele*“).

⁵ Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o regulaci reklamy*“).

⁶ Zákon č. 40/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*tiskový zákon*“).

Ve své práci budu používat především platnou právní úpravu a judikaturu jak České republiky, tak i právní předpisy a judikaturu Evropské unie, jakož i právní úpravu Spolkové republiky Německo a Rakouské republiky. Oblasti nekalé soutěže, nekalých obchodních praktik a ochrany spotřebitele je věnováno množství komentářů, monografií a odborných článků, kde se také inspiroji.

2 Vymezení základních pojmů

Stěžejními pojmy diplomové práce jsou (i) nekalá soutěž, která je systematicky zařazena do dílu 2 hlavy III občanského zákoníku – závazky z deliktů, (ii) nekalé obchodní praktiky upravené v zejména v zákoně o ochraně spotřebitele a (iii) spotřebitel, jenž je konkrétněji definován hned v několika právních předpisech.

2.1 Nekalá soutěž

Nekalá soutěž je definována v § 2976 odst. 1 občanského zákoníku tím, že „*kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.*“ Citované ustanovení se označuje jako tzv. generální klauzule nekalé soutěže. Generální klauzule obsahuje podmínky nutné pro právní kvalifikaci nekalé soutěže, tak aby mohlo být určité jednání kvalifikováno jako nekalá soutěž některou ze speciálních skutkových podstat nekalé soutěže.⁷ Zároveň obsahuje podmínky tak dostatečné proto aby, určité jednání, které sice splňuje podmínky generální klauzule, ale neodpovídá žádné ze speciálních skutkových podstat, mohlo být kvalifikováno jako nekalá soutěž.⁸ Dle této generální klauzule lze jako nekalou soutěž posoudit jednání, které kumulativně splňuje tři základní podmínky: nastane v hospodářském styku, dostane se do rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.⁹

První podmínka účasti v hospodářském styku vyjadřuje zásadně objektivní charakter odpovědnosti za nekalou soutěž.¹⁰ K takovému jednání může dojít jak v průběhu již navázaného obchodního vztahu/styku, tak i ve stádiu předmluvním (např. ve vztahu k reklamě či marketingu). Proto, aby bylo jednání v hospodářském styku posuzováno dle práva proti nekalé soutěži, musí u něj být dána soutěžní orientace.¹¹ Jak vyplývá i z aktuální rozhodovací praxe¹² hodnoceno je, zda jednání objektivně (co do následků a působení na hospodářskou

⁷ Jde o skutkové podstaty demonstrativně vymezené v § 2976 odst. 2 občanského zákoníku a podrobněji upravené v § 2977 až 2987 občanského zákoníku.

⁸ BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 214.

⁹ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2976 k odst. 1 bod I.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž, komentář k § 2976 k odst. 1 bod II.

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.01.2016, sp. zn. 23 Cdo 3459/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2016, sp. zn. 13 Cdo 2143/2016 či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.06.2021, sp. zn. 23 Cdo 1420/2020-II.

soutěž, a nikoliv co do příčiny nebo motivace) sledovalo soutěžní či konkurenční cíle; existuje-li objektivně takový soutěžní záměr, jedná se o jednání v hospodářské soutěži.

Druhou podmínkou je rozpor s dobrými mravy soutěže, který však nelze ztotožňovat s dobrými mravy dle § 2 odst. 3 občanského zákoníku.¹³ V tomto případě bude záviset na okolnostech každého jednotlivého jednání a zhodnocení souladu jednání s obchodními zvyklostmi, poctivým obchodním stykem a dalšími kritérii, která je však nutno vnímat zejména v temporálním kontextu.¹⁴ Vodítkem budou zejména postupy podobající se jednotlivým dílčím skutkovým podstatám upraveným v § 2976 odst. 2 a následující občanského zákoníku, avšak rozpor s dobrými mravy musí být zjišťován i u jednání, která se jednotlivým skutkovým podstatám nekalé soutěže nepodobají.¹⁵

Poslední (třetí) podmínkou způsobilosti jednání přivodit újmu (i nehmotného charakteru jako např. poškození obchodní pověsti či dobrého jména, kdy samotný fakt dotčení nekalou soutěží může mít, popř. má, negativní dopad na celkové stávající či budoucí fungování podniku soutěžitele¹⁶) jiným soutěžitelům nebo zákazníkům,¹⁷ kdy není nutný skutečný vznik újmy, postačí reálná možnost vzniku. Nutno zdůraznit, že k základním kvalifikačním znakům nekalé soutěže nepatří dosažení prospěchu pro jednatelů soutěžitele, i když bude často prvotním impulsem.¹⁸

V praxi existují jednání, která jsou v rozporu s generální klauzulí nebo i jednání často se opakující, avšak výslovně nenaplnují žádnou speciální skutkovou podstatu nekalé soutěže. Taková jednání jsou právními teoretiky označována za soudcovské (nepojmenované) skutkové podstaty nekalé soutěže. Tyto skutkové podstaty lze dle prof. JUDr. Petra Hajna, DrSc. třídit do jednotlivých skupin: porušení norem veřejného práva s důsledky pro soutěžní postavení, porušení jiných norem soukromého práva s důsledky pro soutěžní postavení, jednání, která nenaplnují znaky některé ze speciálních skutkových podstat nekalé soutěže, jsou jim však značně podobná svou podstatou (induktivní metoda), jednání agresivního charakteru a aktuální

¹³ Německá odborná terminologie má zažitý pojem *gesmacklose Werbung* („reklama proti dobrému vkusu“), kdy je nutné rozlišovat mezi dobrými mravy a jistými slušnostními konvencemi. - HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2976 k odst. 1 bod III.

¹⁴ ONDREJOVÁ, Dana. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI: Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1772 - 1773.

¹⁵ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2976 k odst. 1 bod III.

¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.03.2016, sp. zn. 5 Tdo 1427/2015-108.

¹⁷ Občanský zákoník zde nejedná pouze s pojmem spotřebitel, ale rozšiřuje na zákazníky.

¹⁸ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2976 odst. 1 bod IV.

podoby nekalého soutěžního jednání.¹⁹ Na druhé straně doc. JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.²⁰ vychází z toho, že soudcovské skutkové podstaty nekalé soutěže lze rozlišit do tří skupin: porušení norem veřejného nebo soukromého práva se soutěžním dopadem, jednání nenaplňující znaky zákonných skutkových podstat nekalé soutěže, ale těmito se blížící a ostatní jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže.²¹

Občanský zákoník obsahuje v § 2976 odst. 2 demonstrativní výčet deseti zákonných (pojmenovaných) skutkových podstat nekalé soutěže, mezi které patří: klamavá reklama, klamavé označování zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklama, pokud není dovolena jako přípustná, porušení obchodního tajemství, dotěrné obtěžování, ohrožení zdraví a životního prostředí. Pro kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního je potřeba nejprve kumulativně naplnit všechny podmínky generální klauzule, poté až zkoumat jednotlivé speciální skutkové podstaty. V případě, kdy nedojde k naplnění jedné (popřípadě i dvou) podmínek generální klauzule, nelze dané jednání kvalifikovat jako nekalosoutěžní, i přes to, že by byly naplněny znaky některé ze speciálních skutkových podstat. Opačná situace, kdy bude naplněno více speciálních skutkových podstat, však vyloučena není. Ačkoliv se demonstrativní výčet speciálních skutkových podstat může vzhledem k soudcovským (nepojmenovaným) skutkovým podstatám zdát zbytečným, jejich význam usnadňuje případný postih - zejména z praktického a procesního pohledu, kdy doložení naplnění znaků generální klauzule spadající pod určitou speciální skutkovou podstatu bývá snazší než u nepojmenovaných skutkových podstat.²²

Ustanovení § 2977 občanského zákoníku bylo transponováno směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2006/114/ES ze dne 12.12.2006 o klamavé a srovnávací reklamě („*směrnice o klamavé a srovnávací reklamě*“). Za klamavou reklamu je označena taková reklama, která souvisí s podnikáním nebo povoláním, sleduje podpoření odbytu nebo poskytování služeb, klame nebo je způsobilá klamat podáním nebo jakýmkoli jiným způsobem osoby, jimž je určena nebo k nimž dospěje, a tím i zřejmě způsobilá ovlivnit hospodářské

¹⁹ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2976 odst. 1 bod V.

²⁰ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Nekalé obchodní praktiky uplatňované vůči spotřebitelům pohledem aktuální rozhodovací praxe (zejména) Soudního dvora EU*. *Obchodněprávní revue* [online]. 2014, č. 7/8, s. 193 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.

²¹ ONDŘEJOVÁ, Dana. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI: Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1776 – 1777.

²² KINDL, Milan. In: MELZER, Filip; TĚGL, Petr a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek IX. Praha: Leges, 2018, s. 1143-1144.

chování takových osob. Ustanovení § 2977 občanského zákoníku směřuje na komerční reklamu, netýká se tedy politické či tzv. social advertising reklamy – bezpečnost silničního provozu, ochrana životního prostředí atp. S ohledem na to, že klamavost reklamy se hodnotí ve vztahu k osobám, kterým je určena a jejichž chování je způsobilá ovlivnit, bude míra klamavosti odlišná u reklamy určené profesionálům a reklamy směřující vůči spotřebitelské veřejnosti (v rámci té bude také případně rozlišena do speciálních skupin – např. zvláště zranitelní spotřebitelé).²³ Textace § 2977 občanského zákoníku oproti článku 7 odst. 2 směrnice o nekalých obchodních praktikách nepočítá se skutečností, že v rámci reklamy může dojít ke klamavému opomenutí určitých údajů – za klamavé opomenutí výše uvedená směrnice považuje zatajení či poskytnutí nejasným, nesrozumitelným nebo dvojznačným způsobem či v nevhodný čas anebo neuvedení obchodního záměru obchodní praktiky, což může vést spotřebitele k rozhodnutí, které by jinak neučinil. Uvedená úprava klamavého opomenutí byla však promítnuta do zákona o ochraně spotřebitele.²⁴

Klamavé označování zboží a služeb dle § 2978 občanského zákoníku je takové označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služba pocházejí z určité oblasti či místa nebo od určitého výrobce, anebo že vykazují zvláštní charakteristický znak nebo zvláštní jakost. Zároveň není rozhodné, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, na obalu, obchodní písemnosti nebo jinde jakož i skutečnost, zda ke klamavému označení došlo přímo nebo nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo. Často užívaný, všeobecně vžitý údaj jako zejména „pravý“, „skutečný“ nebo „původní“, taktéž působí klamavě. Výše definovaná skutková podstata musí být vykládána v souvislosti s přílohou 1 ke směrnici o nekalých obchodních praktikách, kdy některé body tzv. černé listiny mohou být vztahovány právě ke klamavému označení. Občanský zákoník chápe klamavost jako způsobilost vyvolat domněnku ohledně vlastností zboží či služeb a tím ovlivnit chování spotřebitele k rozhodnutí o konkrétní obchodní transakci, kterou by jinak neučinil. Domněnka klamavého označení může být vyvolána jak určením místního či druhového původu zboží či služby, zvláštním způsobem přípravy (např. košer) či jinými označeními, které mohou být, jak přímo na výrobku označeny, vyobrazeny či napsány, tak i slovem mluveným či dalšími lidskými smysly.²⁵

²³ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2977 bod I.

²⁴ Tamtéž, komentář k § 2977, bod III.

²⁵ Tamtéž, komentář k § 2977, bod II.

Společně pro klamavou reklamu i klamavé označení zboží nebo služby může za určitých okolností a v určitých souvislostech působit klamavě i údaj sám o sobě správný,²⁶ kdy z různých hledisek může být např. odlišnými okruhy spotřebitelů daná reklama či označení vnímáno jiným způsobem.²⁷

Co se týče srovnávací reklamy, kdy přímo či nepřímo označuje jiného soutěžitele, zboží nebo službu, může být za podmínek § 2980 odst. 2 občanského zákoníku přípustná, a to v situaci, co se srovnání týče, kdy:

- není klamavá,
- srovnává jen zboží a službu uspokojující stejnou potřebu či je určena ke stejnému účelu,
- objektivně srovnává jednu nebo více podstatných, důležitých, ověřitelných a příznačných vlastností zboží nebo služeb včetně ceny,
- srovnává zboží s označením původu pouze se zbožím stejného označení,
- nezlehčuje soutěžitele, jeho postavení, jeho činnost nebo její výsledky nebo jejich označení ani z nich nekalým způsobem netěží, a
- nenabízí zboží nebo službu jako napodobení či reprodukci zboží nebo služby označovaných ochrannou známkou soutěžitele nebo jeho názvem.

Samotné splnění podmínek ve výše uvedených odrážkách však automaticky neznamená, že je taková přípustná reklama právně přípustná – další omezení totiž mohou vyplývat z jiných soukromoprávních či veřejnoprávních předpisů. Zároveň, jak uvedeno v první odrážce, nesmí jít o klamavou reklamu, takže srovnávací reklama musí splňovat nejen podmínky stanovené § 2980 občanského zákoníku, ale také § 2977 až 2979 občanského zákoníku, jakož i níže uvedený § 2981 občanského zákoníku o vyvolání nebezpečí záměny a dále také např. normy veřejného práva (zejm. v oblasti práva průmyslového a duševního vlastnictví).²⁸

Další skutkovou podstatou v § 2981 občanského zákoníku jsou řešeny situace, kdy je zneužito jména nebo zvláštního označení závodu užívaného již po právu jiným soutěžitelem, a tím dojde k vyvolání nebezpečí záměny. K nebezpečí vyvolání záměny také dochází v situaci, kdy dojde k užití označení výrobku, výkonu či materiálu, jehož název či označení je v zákaznických kruzích příznačné pro určitý závod.²⁹ Konečně vyvolá nebezpečí záměny ten,

²⁶ § 2979 odst. 1 občanského zákoníku.

²⁷ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2978 odst. 1.

²⁸ Tamtéž, komentář k § 2980 k odst. 2 bod III.

²⁹ § 2981 odst. 2 občanského zákoníku.

kdo napodobí cizí výrobek, jeho obal nebo výkon, ledaže se jedná o napodobení v prvcích, které jsou již z povahy výrobku funkčně, technicky nebo esteticky předurčeny, a napodobitel učinil veškerá opatření, která lze na něm požadovat, aby nebezpečí záměny vyloučil či alespoň podstatně omezil.³⁰ Tato skutková podstata obsahuje prvek parazitismu i klamavosti, lze ji chápat jako jednu z klamavých obchodních praktik (dle směrnice o nekalých obchodních praktikách) a obsahuje tři skupiny jednání (každé v samostatném odstavci § 2981 občanského zákoníku uvedené výše) společně označené jako vyvolání nebezpečí záměny – brání tedy zneužití konkurentových hmotných či nehmotných věcí, jež by mohlo vyvolat nebezpečí záměny mezi soutěžiteli a jejich výsledky činnosti, čímž by mohlo přivodit újmu soutěžitelům, ale i spotřebitelům. V praxi může dojít ke střetu označení obchodní firmy (prakticky nejméně časté), ochranné známky, doménového jména apod. Při možném střetu označení nutno posoudit, zda existuje reálné nebezpečí zaměnitelnosti - přičemž rozhodujícím kritériem bude v mnohých případech časová priorita označení³¹ či existence jeho současné formální ochrany (ochranné známky apod.).

K parazitování na pověsti, jak je definováno v § 2982 občanského zákoníku, dojde zneužitím pověsti závodu, výrobku nebo služby jiného soutěžitele umožňující získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl. Jedná se o formu hospodářského parazitování, kdy oproti výše uvedeným (klamavému označení, vyvolání nebezpečí záměny či srovnávací reklamy) není dán prvek klamavosti, nemusí tedy vůči zákazníkům docházet k zastřenému jednání.³² Do této skutkové podstaty spadá řada jednání, ať jimi jsou využití reklamní akce jiného soutěžitele ke svému prospěchu,³³ neoprávněné užívání ochranných známek jiného soutěžitele³⁴ či další judikaturou dovozená jednání.

V § 2983 občanského zákoníku je pak definováno podplácení. Pro účely občanského zákoníku jde o jednání, kterým:

- soutěžitel osobě, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele nebo je v pracovním poměru k jinému soutěžiteli, přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí či poskytne jakýkoliv prospěch za tím účelem, aby jejím nekalým postupem docílil

³⁰ § 2981 odst. 3 občanského zákoníku.

³¹ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2981 bod I.

³² Tamtéž, komentář k § 2982.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.02.2016, sp. zn. 23 Cdo 411/2016.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2013, sp. zn. 23 Cdo 2662/2012.

na úkor jiných soutěžitelů pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži, anebo

- osoba uvedená v odrážce výše přímo či nepřímo žádá, dá si slíbit nebo přijme za stejným účelem jakýkoliv prospěch.

Výše uvedené ustanovení opět patří mezi jeden z projevů hospodářského parazitismu. Oproti veřejnoprávní úpravě (zejm. v trestním zákoníku³⁵) je výše uvedené ustanovení zaměřeno na získávání/poskytování soutěžních výhod či předností jako jsou např. výhodnější smluvní podmínky, prominutí sankcí atp.³⁶ Ke splnění podmínek aktivního podplácení stanoveném v první odrážce výše je potřeba nabízet, slibovat či poskytovat pouze uvedeným osobám (v případě, že by se jednalo o jinou než uvedenou osobu, bude jednání posouzeno podle generální klauzule v § 2976 občanského zákoníku) prospěch (úplatek), který může být představován peněžitým, nepeněžitým, hmotným, nehmotným či dokonce nejistým budoucím plněním. Co se týče třetí podmínky k naplnění skutkové podstaty, tedy neoprávněné výhody v soutěži, jedná se o přednost či výhodu, kterou by daný soutěžitel za normálních okolností nezískal a která je v rozporu s dobrými mravy soutěže. I když v případě pasivního uplácení dle druhé odrážky výše je vymezen stejný okruh osob, zde nemusí dojít k samotnému poskytnutí úplatku, postačí, pokud uvedená osoba o úplatek přímo či nepřímo požádá.³⁷

Skutková podstata zlehčování spočívá v jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výkonech nebo výrobku jiného soutěžitele nepravdivý údaj, který je způsobilý tomuto soutěžiteli přivodit újmu.³⁸ K naplnění skutkové podstaty zlehčování dojde i v případě, kdy je o poměrech, výkonech nebo výrobku jiného soutěžitele rozšiřován či uváděn pravdivý údaj způsobilý takovému soutěžiteli přivodit újmu. Nekalou soutěží však není, byl-li soutěžitel k takovému jednání okolnostmi donucen.³⁹ V rozhodovací praxi je pojem zlehčující údaj chápán široce, kdy může jít o hodnotící úsudky, subjektivní mínění, takové údaje nemusí být prezentovány pouze ve slovní či písemné podobě, ale například i pomocí symbolů či dokonce naopak pomocí sebechvály. Zlehčující údaje se musí týkat poměrů, výkonů, výrobku nebo služeb jiného soutěžitele, zejména v jeho soutěžitelské či podnikatelské kvalitě. Skutková

³⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“).

³⁶ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2983 bod I.

³⁷ ŠTURM, Jan. In: MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX*. Praha: Leges, 2018, s. 1187-1189.

³⁸ § 2984 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁹ § 2984 odst. 2 občanského zákoníku

podstata zlehčování může být zaměnitelná či v jistých znacích podobná se srovnávací reklamou, parazitováním na pověsti či vyvoláním nebezpečí záměny.⁴⁰

Porušením obchodního tajemství⁴¹ dle § 2985 občanského zákoníku je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, které může být využito v soutěži a o němž se dozvěděl tím:

- že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným na základě jeho pracovního poměru k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán, nebo
- vlastním či cizím jednáním přičicím se zákonu.

K naplnění právní kvalifikace porušení obchodního tajemství musí dojít k neoprávněnému naložení s obchodním tajemstvím – již z dikce zákona vyplývá, že nemusí jít o aktivní jednání, ale může také jít i o zanedbání určité péče. Naplnění znaků skutkové podstaty výše bývá v praxi složité, čímž ovšem není vyloučeno posouzení konkrétního případu dle generální klauzule v § 2976 občanského zákoníku.⁴²

Právní úprava dotěrného obtěžování v § 2986 odst. 1 občanského zákoníku spočívá ve sdělování údajů o soutěžiteli, zboží nebo službách, jakož i nabídce zboží nebo služeb s využitím telefonu, faxového přístroje, elektronické pošty nebo podobných prostředků, ačkoli si takovou činnost příjemce zjevně nepřeje, nebo sdělování reklamy, při kterém její původce utají nebo zastře údaje, podle nichž ho lze zjistit, a neuvede, kde příjemce může bez zvláštních nákladů přikázat ukončení reklamy. Z této skutkové podstaty § 2986 odst. 2 občanského zákoníku uvádí výjimku, a to v případě, kdy podnikatel získal elektronickou adresu v souvislosti s prodejem zboží nebo poskytnutím služby, kdy druhá strana takovou reklamu nezakázala, ačkoli ji na takovou možnost podnikatel upozornil.

Poslední pojmenovaná skutková podstata v § 2987 občanského zákoníku - ohrožení zdraví nebo životního prostředí - spočívá v jednání, kterým soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím, že provozuje výrobu, uvádí na trh výrobek nebo provádí výkon ohrožující zájem na ochraně zdraví nebo životního prostředí chráněný zákonem, aby tak získal pro sebe nebo pro jiného prospěch na úkor jiného soutěžitele nebo zákazníků.

⁴⁰ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2984 bod I.

⁴¹ Obchodní tajemství dle § 504 občanského zákoníku tvoří skutečnosti konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

⁴² HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k § 2985 bod III.

V primárním právu EU prozatím absentují normy, jež by se daly označit za výlučně nekalosoutěžní, právní úprava nekalé soutěže se tedy dělá a děje cestou tzv. negativní harmonizace – tedy nepřímým vlivem evropského práva na národní úpravy Soudním dvorem EU,⁴³ a to zejména rozhodnutími *Dassonville*,⁴⁴ *Cassis de Dijon*,⁴⁵ *Keck*⁴⁶ a dalšími. Jedinou z oblastí, která je dosud v rámci EU harmonizovaná, je oblast klamavé a srovnávací reklamy, jenž upravuje jen vztahy mezi podnikateli. Dále existuje řada směrnic upravujících jednotlivé druhy zboží a služby tzv. sektorovou regulací reklamy a obchodních sdělení, např. týkající se humánních léčivých přípravků, tabákových výrobků či spotřebitelských úvěrů nebo timeshare.⁴⁷

Ve vztahu generální klauzule a soudcovských skutkových podstat nelze opomenout směrnici o nekalých obchodních praktikách⁴⁸ a zejména její body 6 a 8, které přímo chrání spotřebitele i nepřímo soutěžitele před nekalými obchodními praktikami. Směrnice o nekalých obchodních praktikách rozděluje praktiky na klamavé a agresivní. Klamavá obchodní praktika dle článku 6 směrnice o nekalých obchodních praktikách je praktika, která obsahuje nesprávné informace, a je tedy nepravdivá, nebo pokud jakýmkoli způsobem, včetně celkového předvedení, uvádí nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl ve vztahu k jednomu nebo k více z níže uvedených bodů,⁴⁹ i když informace jsou věcně správné, což v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Následně směrnice o nekalých obchodních praktikách vymezuje i klamavá

⁴³ PATĚK, Daniel. *Právo proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 22-23.

⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 11.07.1974, *Procureur du Roi proti Benoît a Gustave Dassonville*, sp. zn. C-8/74.

⁴⁵ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 20.02.1979, *Rewe-Zentral AG proti Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, sp. zn. C-120/78.

⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24.11.1993, *Keck a Mithouard*, sp. zn. C-267/91 a C-268/91.

⁴⁷ PATĚK, Daniel. *Právo proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 43-45.

⁴⁸ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2005/29/ES, ze dne 11.05.2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (dále jen „směrnice o nekalých obchodních praktikách“).

⁴⁹ Mezi tyto body patří: existence nebo podstata produktu; hlavní znaky produktu, jako je jeho dostupnost, výhody, rizika, provedení, složení, příslušenství, poprodejní služby zákazníkům a vyřizování reklamací a stížností, výrobní postup a datum výroby nebo dodání, způsob dodání, způsobilost k účelu použití, možnosti použití, množství, specifikace, zeměpisný nebo obchodní původ, očekávané výsledky jeho použití nebo výsledky a podstatné části zkoušek nebo kontrol provedených na produktu; rozsah závazků obchodníka, motivy pro obchodní praktiku a podstata prodejního postupu, prohlášení nebo symbol týkající se přímého nebo nepřímého sponzorování nebo schválení obchodníka nebo produktu; cena nebo způsob výpočtu ceny anebo existence konkrétní cenové výhody; nutnost servisu, náhradních dílů, výměny nebo opravy; podstata, charakteristické rysy a práva obchodníka nebo jeho zástupce, například jeho totožnost a majetek, způsobilost, postavení, schválení, přidružení nebo vztahy, práva průmyslového, obchodního nebo duševního vlastnictví nebo jeho ocenění a vyznamenání; práva spotřebitele, včetně práva na náhradní dodání nebo vrácení kupní ceny podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o určitých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, nebo rizika, kterým může být vystaven.

opomenutí, kdy obchodník opomene, popř. zatají nebo sdělí informace nejasným, nesrozumitelným či dvojznačným způsobem, a tím může způsobit, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Dle článku 8 směrnice o nekalých obchodních praktikách je obchodní praktika považována za agresivní, pokud s přihlédnutím ke všem souvislostem, rysům a okolnostem obtěžováním, donucováním včetně použití fyzické síly nebo nepatřičným ovlivňováním výrazně zhoršuje nebo může výrazně zhoršit svobodnou volbu nebo chování průměrného spotřebitele ve vztahu k produktu, čímž způsobí nebo může způsobit, že spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil. Směrnice o nekalých obchodních praktikách ve své příloze I., jež je též označovaná jako tzv. černá listina, vyjmenovává taxativní seznam klamavých a agresivních praktik, které jsou per se hodnoceny jako nekalé obchodní praktiky.⁵⁰

Na rozdíl od úpravy nekalé soutěže v občanském zákoníku výše, která se použije zejména mezi podnikateli navzájem nebo na nekalé obchodní praktiky mezi soutěžiteli, zákon o ochraně spotřebitele reguluje zákaz nekalých obchodních praktik poškozujících ekonomické zájmy spotřebitelů, čímž však nepřímě poškozují ekonomické zájmy soutěžitelů.⁵¹

Zákon o ochraně spotřebitele pracuje s pojmem nekalá obchodní praktika definovaným jako obchodní praktika, která je v rozporu s požadavky odborné péče a podstatně narušuje nebo je způsobilá podstatně narušit ekonomické chování spotřebitele, jemuž je určena či je jejímu působení vystaven ve vztahu k určitému výrobku nebo službě.⁵² Nekalá praktika může být ve formě konání, opomenutí, prohlášení, reklamy, obchodního sdělení či jakéhokoliv dalšího způsobu chování podnikatele vůči spotřebiteli ve vztahu ke koupi určitého výrobku nebo služby, a to ve všech fázích obchodní transakce. Bez ohledu na to, zda spotřebitel daný výrobek či službu nakonec koupí, je taková obchodní praktika považována za nekalou.⁵³ Hledisko odborné péče zákon o ochraně spotřebitele popisuje ve svém § 2 odst. 1 písm. p) jako určitou úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou může od podnikatele spotřebitel očekávat vzhledem k tomu, že podnikatel vystupuje jako odborník ve svém oboru a je povinen postupovat v souladu s danými profesními povinnostmi a pravidly.⁵⁴ K posuzování nekalosti

⁵⁰ HAJN, Petr. In: ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: www.aspi.cz. Komentář k 2976 odst. 1, bod VI.

⁵¹ VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: Komentář* [systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.07.2020 [cit. 02.08.2022]. Dostupné z www.aspi.cz. Komentář k § 4, bod 4.

⁵² § 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele.

⁵³ VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: Komentář* [systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.07.2020 [cit. 02.08.2022]. Dostupné z www.aspi.cz. Komentář k § 4, body 5 - 6.

⁵⁴ Tamtéž. Komentář k § 2 odst. 1 písm. p), body 32-33.

obchodní praktiky lze použít test nekalosti⁵⁵ spočívající v (1) rozporu s požadavky odborné péče, (2) narušení nebo způsobilosti podstatně narušit ekonomické chování spotřebitele, a to do takové míry, že (3) kdyby takových nekalých praktik nebylo, spotřebitel by takové rozhodnutí neučinil. Jako prvé nutno vyhodnotit, zda obchodní praktika naplňuje znaky některé z nekalých obchodních praktik uvedených v přílohách 1 a 2 zákona o ochraně spotřebitele (zde prozatím bez hodnocení narušení rozhodnutí spotřebitele) – v případě, že konkrétní jednání znaky některé z takových nekalých praktik nespĺňuje, posuzujeme zda se jedná o agresivní obchodní praktiku dle § 5b zákona o ochraně spotřebitele, pokud ani zde nejsou naplněny podmínky, poslední krokem je zkoumání, zda jde o naplnění znaků klamavé obchodní praktiky dle § 5 zákona o ochraně spotřebitele. V případě, že dojde k posouzení, že obchodní praktiku nelze považovat za nekalou, přichází v úvahu zvážit, zda se nejedná o rozpor s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy.⁵⁶

Mezi nekalé obchodní praktiky řadí zákon o ochraně spotřebitele zejména klamavá konání, klamavá opomenutí a agresivní obchodní praktiky. Klamavá konání dle § 5 zákona o ochraně spotřebitele obsahují nepravdivou informaci, uvádějí spotřebitele v omyl nebo zamlčují informace ohledně okolností, které jsou pro spotřebitele a jeho rozhodování důležité. Za klamavé konání se však považují i obchodní praktiky, které obsahují pravdivou informaci, ale mohou vést spotřebitele k rozhodnutí, které by jinak neučinil, kdy jsou schopna uvést spotřebitele v omyl ohledně existence, podstaty, hlavních znaků výrobku či služby, ceny či způsobu jejich výpočtu nebo práv spotřebitele.⁵⁷ Liší se tak od klamavých opomenutí dle § 5a zákona o ochraně spotřebitele, která v zásadě opomíjejí, zatajují podstatné informace nebo je poskytují nejasným, nesrozumitelným nebo nejednoznačným způsobem či v nevhodný čas. Zákon o ochraně spotřebitele v § 5a odst. 3 také uvádí, jaké informace se považují za podstatné informace v případě nabídky ke koupi, jedná se o:

- hlavní znaky výrobku či služby (dle rozsahu daného ve sdělovacím prostředku),
- adresa a totožnost prodávajícího (popř. osob jednajících na jeho účet či jeho jménem),
- cenu včetně daní, dalších poplatků (pokud cenu nelze stanovit předem, tak způsob jejího výpočtu) a náklady na dopravné či dodání,

⁵⁵ Dle rozsudku Soudního dvora EU ze dne 19.09.2013, *CHS Tour Services GmbH proti Team4 Travel GmbH*, sp. zn. C-435/11.

⁵⁶ VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: Komentář* [systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.07.2020 [cit. 02.08.2022]. Dostupné z www.aspi.cz. Komentář k § 4, bod 15 - 17.

⁵⁷ § 5 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele.

- ujednání o platebních podmínkách, dodání, vyřizování reklamací a případných stížností,
- právo na odstoupení od smlouvy, ukončení závazku a podmínky jejich uplatnění.

Konečně, agresivní obchodní praktiky dle § 5b zákona o ochraně spotřebitele využívají určitých slabin spotřebitele, ať už obtěžováním, donucováním nebo dalším nepatřičným ovlivňováním spotřebitele, což vede k omezení jeho svobodné volby. Dle § 5b odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele se při posuzování, zda jde o agresivní obchodní praktiku přihlíží k načasování, povaze, způsobu jednání či případným výhrůzkám právně nepřipustných jednání.

Obdobně jako směrnice o nekalých obchodních praktikách obsahuje zákon o ochraně spotřebitele přílohu 1 specifikující obchodní praktiky, které jsou vždy považovány za klamavé – jedná se o taxativní výčet praktik, mezi které mimo jiné patří neoprávněné používání určité značky jakosti či jiného označení,⁵⁸ nepravdivé prohlášení, že služba či výrobek mohou vyléčit nemoc, zdravotní poruchu či postižení⁵⁹ nebo uvádění u výrobku nebo služby slova jako „zdarma“, „bezplatně“ či obdobné avšak spotřebitel musí vynaložit jakékoliv náklady na výrobek nebo služby (s výjimkou kromě nákladů např. na dopravu)⁶⁰ a další. V příloze 2 specifikuje zákon o ochraně spotřebitele agresivní obchodní praktiky, které jsou vždy považovány za nekalé obchodní praktiky – opět jde o taxativní seznam praktik mezi které např. patří opakované nevyžádané nabídky spotřebiteli prostřednictvím telefonu či jinými způsoby⁶¹ nebo pokud se reklamou nabádají děti, aby nabízené výrobky či služby koupily či k jejich koupi přesvědčili dospělou osobu⁶² a jiné.

2.2 Spotřebitel v oblasti nekalé soutěže

Spotřebitel je definován v § 419 občanského zákoníku, přičemž *„spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná“*. S ohledem na to, že definice spotřebitele byla do českého řádu transponována evropskými směrnicemi (zejm. směrnicí o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách⁶³), je potřeba její význam vykládat i v kontextu judikatury Soudního dvora EU.⁶⁴ Z článku 2 písm. b) směrnice

⁵⁸ Dle bodu b) přílohy 1 zákona o ochraně spotřebitele.

⁵⁹ Dle bodu p) přílohy 1 zákona o ochraně spotřebitele.

⁶⁰ Dle bodu s) přílohy 1 zákona o ochraně spotřebitele.

⁶¹ Dle bodu c) přílohy 2 zákona o ochraně spotřebitele.

⁶² Dle bodu e) přílohy 2 zákona o ochraně spotřebitele.

⁶³ Směrnice Rady 93/13/EHS, ze dne 05.04.1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen *„směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách“*).

⁶⁴ CSACH, Kristián. In: MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014, s. 2-3.

o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách vyplývá, že spotřebitelem může být jen fyzická osoba, která jedná pro účely nespádající do její obchodní či výrobní činnosti nebo povolání. Totéž s ohledem na subjekt spotřebitele vyplývá i z článku 2 písm. a) směrnice o nekalých obchodních praktikách.

Pozice spotřebitele je také vymezena účelem jednání, ať už pozitivně v občanském zákoníku, či negativně v zákoně o ochraně spotřebitele, jde v každém případě o činnost či výkon podnikatelské činnosti – účel jednání se posuzuje objektivně bez ohledu na to, zda o účelu druhá strana věděla či ne. V praxi nastávají situace, kdy určitá jednání mohou být považována za tzv. smlouvy se smíšeným účelem, a to jak spotřebitelským, tak podnikatelským. Z judikatury Soudního dvora EU však vyplývalo, že není možné omezit pouze určitou část smlouvy na vlastnosti a schopnosti profesionála jako podnikatele a na zbylou část použít ochranu spotřebitele k jeho privátnímu účelu, proto tedy i částečné jednání osoby v rámci její podnikatelské činnosti ji vylučuje z postavení spotřebitele.⁶⁵ Aktuálně však dle bodu 17 preambule směrnice o právech spotřebitele⁶⁶ zahrnuje definice do spotřebitele i případy smluv mající dvojí účel (tedy částečně spotřebitelský a částečně podnikatelský).

Další definici spotřebitele lze také najít v § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kdy je spotřebitelem fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Zákon o ochraně spotřebitele také uvádí pojem skupina spotřebitelů, kdy se nekalé obchodní praktiky posuzují podle průměrného člena takové skupiny.⁶⁷ Vedle skupiny spotřebitelů v následujícím odstavci definuje i tzv. skupinu zvlášť zranitelných spotřebitelů, kam řadí ty spotřebitele, jež mohou být z důvodu duševní nebo fyzické slabosti, věku nebo důvěřivosti zvlášť zranitelní nekalou obchodní praktikou, v tomto případě se bude nekalá obchodní praktika opět hodnotit z hlediska průměrného člena této skupiny.

K pojmu tzv. průměrného spotřebitele, který v českém právním řádu prozatím není upraven, se nejednou vyjádřil nejen Nejvyšší správní soud, kdy průměrnému spotřebiteli přiznal vlastnosti spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory (jak je ostatně vykládáno i Soudním dvorem EU v rozsudku ze dne 16.07.1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti*

⁶⁵ CSACH, Kristián. In: MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014, s. 6-8.

⁶⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25.10.2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (dále jen „směrnice o právech spotřebitele“).

⁶⁷ § 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele.

Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt - Amt für Lebensmittelüberwachung, sp. zn. C-210/96).⁶⁸ Nejvyšší soud také dodává, že u dnešního tzv. průměrného spotřebitele má být míra jeho pozornosti posuzována přísněji než dříve, tedy již nejen povrchní či zběžná pozornost, ale „rozumná míra pozornosti a opatrnosti“⁶⁹ - dle bodu 18 preambule směrnice o nekalých obchodních praktikách.

Z výše uvedeného jasně plyne, že spotřebitelem může být i podnikatel, který jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti, avšak tato definice se nevztahuje na právnické osoby, ty jsou obecně chráněny jako slabší strany dle § 433 občanského zákoníku, navíc na rozdíl od člověka, který se automaticky stává spotřebitelem naplněním předpokladů v § 419 občanského zákoníku, právnická osoba bude muset své postavení slabší strany dokazovat.⁷⁰

Zákon o ochraně spotřebitele v § 25 také vymezuje sdružení spotřebitelů⁷¹ a jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele a specifikuje konkrétní body, kdy je sdružení nebo profesní organizace oprávněna zahájit řízení u soudu a být jeho účastníkem. Zákon o ochraně spotřebitele také upravuje tzv. oprávněné osoby k podání žalob na zdržení se protiprávního jednání v oblasti ochrany práv spotřebitelů, jejichž činnost, jak plyne ze směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů⁷² a musí počívat v ochraně kolektivních zájmů spotřebitelů. Dle článku 4 odst. 3 směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů vede Evropská komise seznam oprávněných osob, který je zveřejňován v Úředním věstníku Evropské unie.⁷³ Aktuálně je na seznamu oprávněných osob za Českou republiku uvedeno 7 subjektů: Sdružení českých spotřebitelů, z. ú., dTest, o. p. s., Sdružení obrany spotřebitelů - Asociace, z. s., Společná obrana, z. s., Unicampus, HELP - Sdružení práv podvedených a Platforma zdravotních pojištěnců, ČR, zapsaný ústav.⁷⁴ Za Českou republiku může být navrženo sdružení, které bylo založeno v souladu s vnitrostátním právním řádem, aktivně působí v oblasti ochrany spotřebitelů

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.01.2014, sp. zn. 2 As 19/2015, bod 27. Obdobně též například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.04.2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.04.2011, sp. zn. 23 Cdo 4384/2008.

⁷⁰ CSACH, Kristián. In: MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014. s. 4.

⁷¹ Tato sdružení se dle § 3054 odst. 1 občanského zákoníku považují za spolky, přičemž mají právo změnit svou právní formu na ústav nebo sociální družstvo podle jiného zákona.

⁷² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES, ze dne 23.04.2009, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů (dále jen „*směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů*“).

⁷³ Oznámení Komise k čl. 4 odst. 3 směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů, ohledně subjektů oprávněných podat návrh podle článku 2 této směrnice.

⁷⁴ Tamtéž.

nejméně po dobu dvou let, je nezávislé, neziskové a má vypořádány veškeré finanční závazky k České republice.⁷⁵

Nutno také uvést systém tzv. Průvodce pro spotřebitele⁷⁶ zřízeného Ministerstvem průmyslu a obchodu, který může pomoci spotřebitelům v případě řešení spotřebitelského problému. Přehledný rozcestník podá spotřebitelům základní informace ohledně možností řešení jejich problému a kontakty na dozorové orgány, u kterých mohou podat podnět.

Další předpisy, na které je níže odkazováno (jako např. zákon o regulaci reklamy), nemají samostatné ustanovení ohledně definice spotřebitele pro účely toho konkrétního zákona.

⁷⁵ § 25 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele.

⁷⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Průvodce pro spotřebitele* [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/pruvodceprospotrebitele> (dále jen „Průvodce pro spotřebitele“).

3 Právní prostředky ochrany

Následující kapitola je rozdělena na soukromoprávní a veřejnoprávní úpravu ochrany (nejen) spotřebitele proti nekalé soutěži. Použití prostředků ochrany dle soukromého práva lze rozdělit na soudní dle občanského zákoníku a občanského soudního řádu a také na mimosoudní.

3.1 Soukromoprávní prostředky ochrany

Občanský zákoník upravuje pouze dvě procesněprávní ustanovení týkající se prostředků právní ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání, a to v § 2988 a 2989 občanského zákoníku. Ustanovení § 2988 občanského zákoníku upravuje základní aktivně legitimované subjekty, pro něž používá pojem „osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno“, touto osobou se rozumí: soutěžitel, zákazník, právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků a jiné osoby dotčeny nekalou soutěží. Co se týče pasivní legitimace, ve stejném ustanovení občanský zákoník označuje tzv. rušitele, kterým může být jak soutěžitel, tak i osoba pomocná (osoba pomocná se může vyskytovat ve dvou skutkových podstatách – podplácení a porušení obchodního tajemství, typicky může jít o zaměstnance soutěžitele). Výše uvedené aktivně legitimované osoby mohou po rušiteli požadovat i kumulativně, aby se nekalé soutěže zdržel nebo odstranil závadný stav, což je dále doplněno o možnost požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.⁷⁷

Ustanovení § 2988 občanského zákoníku vymezuje zároveň základní katalog právních prostředků ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání, kterými jsou (i) nárok na zdržení se nekalosoutěžního jednání, (ii) nárok na odstranění závadného (tj. nekalosoutěžního) stavu, (iii) nárok na přiměřené zadostiučinění, (iv) nárok na náhradu škody a nakonec (v) nárok na vydání bezdůvodného obohacení.

První nárok, tj. na zdržení se nekalosoutěžního jednání skrze tzv. záporní či negatorní žalobu, má především preventivní povahu a lze jej použít, jen pokud je hrozba nekalosoutěžního jednání dostatečně prokázána. Na straně druhé tento nárok lze uplatnit k povinnosti aktivního jednání, tedy zdržení se uvádění určitých údajů. K formulování petitů u zdržovacích žalob v souvislosti s nekalou soutěží se vyjadřuje Nejvyšší soud⁷⁸ tak, že považuje za neúčelné vymezit v žalobním návrhu pouze jedno konkrétní jednání, žalovaná by

⁷⁷ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. Dostupné z: databáze beck-online.cz. [cit. 31.07.2022]. Komentář k § 2988, bod III. 1.

⁷⁸Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.08.2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010.

mohla svou činnost lehce modifikovat a pokračovat v nekalé soutěži.⁷⁹ Formulace žalobního petitu při uplatňování tohoto nároku klade obzvlášť vysoké požadavky na žalobce (zejména v případě spotřebitele, jehož právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno), neboť bude-li petit zdržovací žaloby formulován široce, mohl by být posouzen jako neurčitý, a naopak, bude-li formulován příliš úzce, bude zákaz vyslovený soudem možné lehce obcházet, a to právě již výše zmíněnou modifikací nekalosoutěžního jednání.

Druhým nárokem upraveným v § 2988 občanského zákoníku je nárok na odstranění závadného stavu. Tento nárok uplatňuje aktivně legitimovaná osoba prostřednictvím tzv. odstraňovací či restituční žaloby, která je použitelná pouze v případě, kdy protiprávní stav nastal a nekalosoutěžní jednání dále trvá. Na rozdíl od nároku na zdržení se výše, směřuje odstraňovací žaloba spíše do minulosti, vzhledem k tomu, že má dojít k odstranění účinků nekalosoutěžního jednání, které již nastaly – podstata spočívá zejména v odstranění příčin, nikoli následků. Odstraňovací nárok může uplatnit soutěžitel, zákazník i právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků, v případě, že by se takového nároku domáhal spotřebitel, musí rušitel prokázat, že se nekalosoutěžního jednání nedopustil.⁸⁰

U prvních dvou nároků, které mají funkci zabraňovací, je podstatné zmínit, že tyto nároky se nepromlčují, neboť jde o nemajetkový nárok a zákon speciálně nestanovuje, že tento nárok se promlčuje. Ustanovení § 611 občanského zákoníku totiž stanoví, že se promlčují všechna majetková práva s výjimkou případů stanovených zákonem, a jiná práva se promlčují, jen pokud to zákon stanoví.

Dalším nárokem je nárok na přiměřené zadostiučinění. S ohledem na to, že nárok na přiměřené zadostiučinění je chápán jako nástroj k odstranění újmy nemateriálního charakteru (na rozdíl od nároku na náhradu škody), musí být při jeho uplatňování brána v potaz imateriální újma – poškození pověsti či ztráta prestiže. Povinnost nahradit nemajetkovou újmu zadostiučiněním se posoudí obdobně dle ustanovení o povinnosti nahradit škodu (tedy § 2894 odst. 2 občanského zákoníku). Co se týče formy přiměřeného zadostiučinění může být poskytnuto v nepeněžitě podobě (typicky např. omluva – kdy žalobce musí v petitu uvést navržené znění takové omluvy) anebo v penězích v případě, kdy jiný způsob skutečně a dostatečně účinně nezajistí odčinění způsobené újmy. Ze znění § 2951 odst. 2 občanského zákoníku vyplývá, že poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v nepeněžitě podobě bude mít přednost. Nicméně, nezajistí-li tato nepeněžitá forma přiměřeného zadostiučinění „skutečně

⁷⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. Komentář k § 2988, bod III. 2.

⁸⁰ Tamtéž, komentář k § 2988, bod III. 3.

a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy“, bude soud povinen přiznat přiměřené zadostiučinění v penězích. Žalobce, kterým v tomto případě může být soutěžitel nebo zákazník, musí prokázat existenci nemajetkové újmy nezanedbatelného rozsahu (zde nemusí žalobce jako u náhrady škody dokazovat přesný rozsah přiměřeného zadostiučinění), výše peněžitého zadostiučinění není stanovena zákonnou či jinou sazbou, jediným omezením je přiměřenost – soud je však vázán návrhem žalobce ohledně horní hranice peněžité částky vymezené v žalobě.⁸¹ Z judikatury soudů vyplývá, že při posuzování odůvodněnosti nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích je vždy třeba vzít v úvahu, že na jedné straně slouží k vyrovnání nemajetkové újmy postiženého a na druhé straně jde o určitou soukromoprávní sankci postihující toho, kdo závadně jednal.⁸² Ze skutečnosti, že při poskytnutí přiměřeného zadostiučinění se obdobně postupuje podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu, vyplývá pro spotřebitele (ale i další aktivně legitimované osoby) jeden, ve sporech důležitý aspekt, a to že žalobce je povinen prokázat zavinění rušitele, což prakticky znamená ztížení postavení žalující strany (a to i přes zákonnou domněnku nedbalosti stanovenou v § 2911 občanského zákoníku, která stanovuje, že způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu zavinil z nedbalosti).

Čtvrtým nárokem upraveným v § 2988 občanského zákoníku je nárok na náhradu škody. Předpokladem pro uplatnění nároku na náhradu škody⁸³ je v rámci nekalosoutěžního jednání: a) protiprávnost spočívající v nekalosoutěžním jednání způsobená konáním či opomenutím (dle § 2976 až 2987 občanského zákoníku), b) vznik majetkové újmy (ať ve formě skutečné škody či ušlého zisku), c) příčinná souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem škody a d) zavinění rušitele (obdobně jako o přiměřeného zadostiučinění se uplatňuje zákonná domněnka nedbalosti). Ve srovnání s nárokem na přiměřené zadostiučinění musí být u nároku na náhradu škody prokázána výše škody a skutečnost, že tato škoda vznikla jako důsledek nekalosoutěžního jednání. Nárok na přiměřené zadostiučinění i nárok na náhradu škody lze v žalobě uvést kumulativně, avšak doporučuje se v žalobě oddělit vymezení majetkové a nemajetkové újmy s ohledem na to, že každá z nich bude kompenzována jiným způsobem.⁸⁴

Poslední nárokem z katalogu právních prostředků ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání upraveným v § 2988 občanského zákoníku je nárok na vydání bezdůvodného

⁸¹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. Komentář k § 2988 bod III. 4.

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.06.2008, sp. zn. 32 Odo 1568/2006 či jemu předcházející rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.09.2002, sp. zn. 29 Odo 652/2001.

⁸³ Uplatní se obecná úprava nároku na náhradu majetkové újmy dle § 2894 a následující občanského zákoníku.

⁸⁴ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. Komentář k § 2988, bod III. 5.

obohacení. Na bezdůvodné obohacení získané nekalosoutěžním jednáním se uplatní obecná ustanovení dle § 2991 a násl. občanského zákoníku. Ustanovení § 2991 občanského zákoníku stanovuje, že „kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil“. Důkazní břemeno protiprávnosti užití cizí hodnoty ponese vždy ten, kdo se domáhá vydání majetkového prospěchu, a to i v případě, kdy bude žalobcem spotřebitel. Bezdůvodné obohacení s ohledem na nekalou soutěž v praxi nejčastěji spočívá v získání majetkového prospěchu rušitelem např. nedovoleným užíváním ochranných známek či know how jiných soutěžitelů. Prokázání příčinné souvislosti mezi porušením práv a vznikem majetkového prospěchu bývá v praxi složité, žalobce nemusí být schopen určit přesnou částku, o kterou se žalovaný obohatil vzhledem k tomu, že zpravidla nemá k dispozici data potřebná k vyčíslení konkrétní částky.⁸⁵

Významným ustanovením posilujícím postavení spotřebitele ve sporech týkajících se ochrany před nekalosoutěžním jednáním je ustanovení § 2989 odst. 2 občanského zákoníku. Citované ustanovení představuje dvě zvýhodnění spotřebitele spočívající ve specifickém procesním postavení spotřebitele. V prvním zvýhodnění jde o tzv. obrácení důkazního břemene v případě uplatnění nároku na zdržení se nekalosoutěžního jednání a nároku na odstranění závadného stavu, kdy je to rušitel (tj. nikoliv žalující spotřebitel) kdo musí prokázat, že se nekalé soutěže nedopustil. Bohužel toto ustanovení upravující obrácení důkazního břemene v případech, kdy je žalující spotřebitel, se uplatní pouze na určité zvláštní skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání (konkrétně § 2976 až 2891 nebo § 2987 občanského zákoníku, nevztahuje tedy se např. na podplácení či porušení obchodního tajemství, ani na zlehčování či dotěrné obtěžování, které již z povahy věci běžně zasahuje do práv spotřebitele). Další zvýhodnění se uplatní v případě, kdy spotřebitel požaduje nárok na náhradu škody způsobené nekalosoutěžním jednáním, kdy v souladu s ustanovením § 2989 odst. 2 věty druhé občanského zákoníku, musí rušitel (tj. nikoliv spotřebitel) prokázat, že škoda nebyla způsobena nekalou soutěží, a tím vyvrátit existenci příčinné souvislosti mezi vznikem škody a nekalosoutěžním jednáním.⁸⁶ Druhé zvýhodnění lze rozšířit a použít i pro nárok na přiměřené zadostiučinění, avšak nikoliv u nároku na bezdůvodné obohacení,⁸⁷ naopak dle doc. JUDr. Dany Ondřejové, Ph.D. takové rozšíření nelze použít a druhé zvýhodnění se vztahuje pouze k nároku na náhradu

⁸⁵ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. Komentář k § 2988, bod III. 6.

⁸⁶KINDL, Milan. In: MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek IX. Praha: Leges, 2018, s. 1227.

⁸⁷Tamtéž, s. 1228.

škody, čímž oproti původní úpravě v obchodním zákoníku⁸⁸ zužuje nároky a zhoršuje postavení spotřebitele ve sporech z nekalé soutěže.⁸⁹

Další soukromoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži jsou upraveny v občanském soudním řádu. Prvním z institutů upravených v občanském soudním řádu použitelným pro ochranu před nekalosoutěžním jednáním je návrh na vydání předběžného opatření dle § 74 a násl. a § 102 občanského soudního řádu. Jedná se o opatření preventivní povahy sloužící k zatímní úpravě poměrů nebo v případě, kdy existuje obava, že by byl výkon soudního rozhodnutí ohrožen.⁹⁰ Předběžným opatřením může být účastníkovi uloženo, aby zejména např. nenakládal s určitými věcmi nebo právy či něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel dle § 76 odst. 1 písm. d) a e) občanského soudního řádu. Výhodou předběžného opatření je velmi krátká lhůta pro jeho vydání, a to dle § 75c odst. 2 občanského soudního řádu bezodkladně v případě nebezpečí prodlení, jinak do 7 dní od podání takového návrhu. Značnou nevýhodou však je povinnost navrhovatele složit soudu jistotu ve výši 10,000 Kč ve věcech týkajících se zajištění náhrady škody nebo jiné újmy.⁹¹ V rámci řízení se neprokazuje, zda je jednání nekalou soutěží či nikoliv, předběžné opatření bude vydáno, pokud se pravděpodobnost nekalosoutěžního jednání jeví jako dostatečně osvědčena.⁹²

Dalším možným nárokem soutěžitele je nárok na uveřejnění rozsudku dle § 155 odst. 4 občanského soudního řádu, které žalobci ukládá právo žádat, aby soud ve výroku přiznal úspěšnému účastníkovi právo uveřejnit rozsudek dle soudem stanoveného rozsahu, formy a způsobu uveřejnění na náklady neúspěšného účastníka. Tento nárok nelze uplatňovat samostatně, soud nadto nemá povinnost žalobci vyhovět – sám tedy vyhodnotí, zda je žádoucí (zejména s ohledem na povahu nekalosoutěžního jednání a případný okruh dotčených subjektů např. u klamavé reklamy), aby bylo rozhodnutí uveřejněno.⁹³

Nakonec je nutné, jakožto prostředek ochrany proti nekalé soutěži, zmínit i určovací žalobu upravenou v § 80 občanského soudního řádu, nicméně je potřeba brát s ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu⁹⁴ v potaz, že žaloba na plnění má přednost před určovací žalobou a proto, lze-li žalovat na plnění, nebude žaloba na určení zpravidla úspěšná.

⁸⁸ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 179/2013 Sb. (dále jen „obchodní zákoník“).

⁸⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. Komentář k § 2989 bod II.

⁹⁰ § 74 odst. 1 občanského soudního řádu.

⁹¹ § 75b odst. 1 občanského soudního řádu.

⁹² ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 153.

⁹³ DUBA, Jiří. *Předběžné opatření v právu nekalé soutěže*. Praha: Leges, 2017, s.111.

⁹⁴ Např. dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11.07.2002, sp. zn. 22 Cdo 1988/2000.

3.2 Veřejnoprávní prostředky ochrany

Níže uvedené prostředky ochrany spotřebitele jsou obsaženy ve veřejnoprávních předpisech, zejména v trestním zákoníku a ve zvláštních předpisech – v zákoně o ochraně spotřebitele, zákoně o regulaci reklamy a dalších níže uvedených.

3.2.1 Trestněprávní prostředky ochrany

V oblasti trestněprávních prostředků ochrany spotřebitele je nutno upozornit na jednu z hlavních zásad trestního práva, a to zásadu subsidiarity trestní represe, že trestní právo je nejpřísnější prostředek, který je státu k dispozici k ochraně taxativně vymezených zájmů, doplňuje ochranu poskytovanou normami jiných odvětví práva a nastupuje tam, kde ostatní právní nebo mimoprávní prostředky se ukáží jako neúčinné.⁹⁵ K této otázce se i nesčetněkrát vyjádřil Ústavní soud, kdy uvádí, že *„trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání, které má soukromoprávní základ, jako trestného činu je třeba považovat za ultima ratio, tedy za krajní právní prostředek, který má význam především celospolečenský, tj. z hlediska ochrany základních společenských hodnot. V zásadě však nemůže sloužit jako prostředek nahrazující ochranu práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů, kde závisí především na individuální aktivitě jednotlivce, aby střežil svá práva, jimž má soudní moc poskytovat ochranu“*⁹⁶, v citovaném nálezu také dodává, že je nepřijatelné, aby orgány činné v trestním řízení aktivně přebíraly ochranu subjektivních práv jednotlivce, která svou povahou spočívají v soukromoprávní sféře.

Trestné činy proti nekalé soutěži jsou v trestním zákoníku systematicky zařazeny do hlavy IV, tedy trestné činy hospodářské a do třetího dílu této hlavy – trestné činy pro závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. Níže se věnuji dvěma trestným činům, a to trestnému činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže a trestnému činu poškozování spotřebitele.

Trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže zakotvený v § 248 trestního zákoníku, má za objekt zájem na dodržování pravidel hospodářské soutěže a zájem na dodržování pravidel zakazujících nekalou soutěž. Protiprávnost je dovozována z § 2976 občanského zákoníku, tento trestný čin zahrnuje čtyři samostatné skutkové podstaty.⁹⁷

⁹⁵ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 40.

⁹⁶ Nález Ústavního soudu, ze dne 23.03.2004, sp. zn. I.ÚS 4/04.

⁹⁷ NETT, Alexander, ŠELLENG, Dalibor. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 735.

První skutková podstata v § 248 odst. 1 trestního zákoníku spočívá v tom, že pachatel „poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí klamavé reklamy, klamavého označování zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklamy, porušování obchodního tajemství, nebo ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí, a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody“.

Objektivní stránka druhé skutkové podstaty záleží v tom, že pachatel „v rozporu s jiným předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž“.⁹⁸ U této skutkové podstaty lze uplatnit zvláštní ustanovení o účinné lítosti dle § 248a trestního zákoníku, kdy trestní odpovědnost pachatele zaniká, pokud splní podmínky dle jiného právního předpisu na ochranu hospodářské soutěže pro upuštění od uložení pokuty nebo snížení pokuty za účast na dohodě o určení ceny, dohodě o rozdělení trhu nebo jiné dohodě narušující hospodářskou soutěž se svým konkurentem.

Třetí skutková podstata uvedená v § 248 odst. 2 alinea druhá trestního zákoníku tkví v tom, že pachatel rozporu s jiným právním předpisem o veřejných zakázkách poruší závažným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení. Poslední skutková podstata v § 248 odst. 2 alinea třetí trestního zákoníku je definována tak, že „kdo v rozporu s jiným právním předpisem upravujícím činnost osob oprávněných k podnikání na finančním trhu, činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s investičními nástroji, penzijního připojištění a pojišťovnictví, obhospodařování a administraci investičních fondů nebo zahraničních investičních fondů, poruší závažným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnosti“.

Výše uvedenými jednáními (tj. druhou, třetí a čtvrtou skutkovou podstatou) způsobí pachatel újmu ve větším rozsahu (tedy ve výši nejméně 100,000 Kč dle § 138 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku) jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě, popř. jinému neoprávněné výhody ve větším rozsahu. Pachatelem všech výše uvedených skutkových podstat trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže může být kdokoli a všechny tyto trestné činy vyžadují úmysl. Sankcí za trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže může být trest odnětí svobody až na tři

⁹⁸ § 248 odst. 2 alinea první trestního zákoníku.

léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci.⁹⁹ § 248 odst. 3 trestního zákoníku modifikuje sankci odnětí trestu svobody na šest měsíců až pět let (trest zákazu činnosti a propadnutí věci zůstává) pokud půjde o člena organizované skupiny, spáchání činu opětovně, způsobení značné škody, získání značného prospěchu pro sebe nebo jiného. V následujícím odstavci zákonodárce zvýšil trestní sazbu trestu odnětí svobody na dvě léta až osm let (trest zákazu činnosti a propadnutí věci již nelze) v případech, kdy pachatel činem způsobí škodu velkého rozsahu (tedy nejméně ve výši 10,000,000 Kč dle § 138 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku), získá pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu nebo takovým činem způsobí jinému úpadek.

Trestný čin poškozování spotřebitele dle § 253 trestního zákoníku, jehož objektem je zájem na řádném podnikání v obchodní činnosti při prodeji zboží a služeb, poctivost reklamy a majetek spotřebitele,¹⁰⁰ obsahuje následující dvě skutkové podstaty, přičemž obě vyžadují úmyslné jednání:

První skutkovou podstatu nalezneme v § 253 odst. 1 alinea první trestního zákoníku, kdy pachatel způsobí na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou tím, že poškozuje spotřebitele zejména tím, že je šidí na jakosti, množství nebo hmotnosti zboží.¹⁰¹ Jedná se o zvláštní typ podvodu, který je na rozdíl od podvodu dle § 209 trestního zákoníku přísněji trestný, vzhledem k tomu, že v obchodě nebo při poskytování služeb se předpokládá vyšší důvěra zákazníka v poctivost prodeje. Pachatelem tohoto trestného činu může být pouze prodávající, případně také zaměstnanec společnosti provozující obchod nebo služby a živnostník, i ten, který podniká neoprávněně.¹⁰²

Druhá skutková podstata v § 253 odst. 1 alinea druhá trestního zákoníku spočívá v tom, že pachatel uvede ve větším rozsahu na trh výrobky, práce nebo služby a zatají přitom jejich podstatné vady. Toto ustanovení je tzv. ohrožovací skutková podstata, k trestnosti postačí, že pachatel má na prodej výrobek s podstatnými vadami nebo že jej uvádí na trh a zatají jeho podstatné vady.¹⁰³ Zde může být pachatelem ten, kdo rozhoduje o uvedení výrobku, práci nebo služeb na trh nebo ten, kdo takový výrobek skutečně uvádí, přičemž nemusí jít o pachatele, který výrobky bezprostředně prodává – odpovědnost je třeba řešit dle toho, jakou práci určitá osoba skutečně vykonávala, nelze pouze přihlížet k zařazení z pracovní smlouvy.¹⁰⁴

⁹⁹ § 248 odst. 1 trestního zákoníku.

¹⁰⁰ NETT, Alexander, ŠELLENG, Dalibor. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 742.

¹⁰¹ Jedná se o demonstrativní výčet, škoda (zde požadovaná nikoli nepatrná) může vzniknout i jinými způsoby poškozování spotřebitele, jako například poskytnutí nesprávného návodu nebo nevyřízení oprávněné reklamace náležitým způsobem – Tamtéž, s. 742.

¹⁰² Tamtéž, s. 742-743.

¹⁰³ Tamtéž, s. 743.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 743.

Sankcí trestného činu poškozování spotřebitele je trest odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci. Okolnostmi pro použití vyšší trestní sazby – zde odnětí svobody až na pět let nebo peněžitý trest – jsou v případě, pokud pachatel spáchá čin jako člen organizované skupiny, získá činem pro sebe nebo jiné značný prospěch (tedy nejméně ve výši 1,000,000 Kč dle § 138 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku) nebo půjde o recidivistu, který byl za posledních pět let za takový trestný čin odsouzen nebo propuštěn z výkonu trestu pro takový čin.¹⁰⁵ Pokud však pachatel získá pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu § 253 odst. 3 trestního zákoníku umožňuje uložení trestu odnětí svobody na dvě léta až osm let.

3.2.2 Správněprávní prostředky ochrany

V této oblasti lze, s výjimkou zákona o regulaci reklamy, považovat prostředky ochrany za dílčí či roztržité vzhledem k tomu, že uvedené zákony se věnují zejména otázkám ochrany předmětu své úpravy.¹⁰⁶ Užití prostředků veřejnoprávní ochrany je však pro spotřebitele z mnoha pohledů výhodné, a to zejména tím, že správní orgány postupují ze své úřední povinnosti, na spotřebitele není kladeno toliko nároků (s ohledem na zahájení řízení a placení soudního či správního poplatku) a postihování nekalosoutěžního jednání správními orgány bývá podstatně rychlejší. V této souvislosti je však pro spotřebitele nevýhodou, že ve veřejnoprávním sporu nemá postavení účastníka řízení. Vzhledem k různorodosti podmínek pro možnost postihu nekalosoutěžního jednání dle veřejného a soukromého práva tak v praxi dochází k souběhu uplatňování na obou stranách.¹⁰⁷

Zákon o ochraně spotřebitele stanovuje jak podmínky významné pro ochranu spotřebitele, mimosoudní řešení spotřebitelských sporů, tak působnost veřejné správy i při přeshraniční spolupráci s orgány jiných členských států Evropské unie a dále také oprávnění nejen samotných spotřebitelů, ale jejich sdružení či právnických osob založených k ochraně spotřebitele.¹⁰⁸

Zákon o ochraně spotřebitele stanoví, že při řešení sporu z kupní smlouvy nebo smlouvy o poskytování služeb,¹⁰⁹ má spotřebitel právo na mimosoudní řešení spotřebitelského sporu. Dle §20e zákona o ochraně spotřebitele je působnost rozdělena podle oblastí, kdy ve věci finančních služeb je subjektem finanční arbitr, Český telekomunikační úřad v oblasti

¹⁰⁵ § 253 odst. 3 trestního zákoníku.

¹⁰⁶ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 175.

¹⁰⁷ Tamtéž s. 176-177.

¹⁰⁸ § 1 zákona o ochraně spotřebitele.

¹⁰⁹ S výjimkami dle § 20d písm. a) až c), a to v oblasti zdravotních služeb poskytovaných pacientům v rámci zdravotní péče, obecného zájmu nehospodářské povahy nebo s veřejnými poskytovateli vysokoškolského a dalšího vzdělávání.

elektronických komunikací a poštovních služeb, Energetický regulační úřad v oblasti elektroenergetiky, plynárenství a teplárenství; v ostatních případech Česká obchodní inspekce nebo jiný subjekt pověřený Ministerstvem průmyslu a obchodu.¹¹⁰ Mimosoudní řešení spotřebitelského sporu je zahájeno pouze na návrh spotřebitele, který musí obsahovat obecné náležitosti – označení stran sporu, vylíčení rozhodnutí skutečností, označení, čeho se domáhá, datum prvního uplatnění svého práva u prodávajícího,¹¹¹ prohlášení, že není vedeno řízení a ve věci nebylo již rozhodnuto, datum a podpis, jakož i písemnosti či doklady k doložení tvrzených skutečností.¹¹² Zákon o ochraně spotřebitele dále v § 20s stanoví prodávajícímu povinnost vyjádřit se ke skutečnostem tvrzeným v návrhu, ale také úzce s Českou obchodní inspekcí nebo jiným pověřeným subjektem spolupracovat. Lhůta pro ukončení mimosoudního řešení spotřebitelského sporu je 90 dní od jeho zahájení, přičemž může být o dodatečných 90 dní prodloužena.¹¹³ Na rozdíl od např. soudní ochrany tak jde o mnohem rychlejší řízení. V ideálním případě končí mimosoudní řešení spotřebitelského sporu uzavřením dohody mezi spotřebitelem a podnikatelem, tato dohoda musí být písemná – co se týče dohody uzavřené před Českou obchodní inspekcí nebo jiným pověřeným subjektem, nejedná se o závazné rozhodnutí správního orgánu, oproti jiným subjektům (finanční arbitr, Český telekomunikační úřad a Energetický regulační úřad), jejichž rozhodnutí závazné je.¹¹⁴ Další výhodou mimosoudního řešení spotřebitelského sporu je jeho dostupnost, kdy řízení před Českou obchodní inspekcí či jiným pověřeným subjektem je bezpoplatkové a náklady řízení nese každá ze stran své.¹¹⁵

Dozorovým orgánem nad dodržováním povinností stanovených zákonem o ochraně spotřebitele je až na výjimky Česká obchodní inspekce,¹¹⁶ která je dle § 23a zákona o ochraně spotřebitele oprávněna vydávat závazné pokyny k odstranění zjištěných nedostatků a v případě bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo majetku může pozastavit prodej výrobků,

¹¹⁰ Další subjekty mohou být na základě žádosti a za splnění podmínek dle § 20f zákona o ochraně spotřebitele. Dle aktuálních informací na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jde o Českou advokátní komoru, Sdružení českých spotřebitelů, z.ú. a Kancelář ombudsmana České asociace pojišťoven z.ú. – Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Seznam subjektů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů* [online]. [cit. 05.08.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu-adr/2022/8/Vsechny-subjekty-ADR-k-5--8--2022.pdf>.

¹¹¹ S ohledem na lhůtu stanovenou v § 20p ve spojení s § 20q odst. 2 písm. c) zákona o ochraně spotřebitele může Česká obchodní inspekce nebo jiný pověřený subjekt odmítnout návrh, který je podaný déle jako 1 rok ode dne, kdy spotřebitel uplatnil své právo u prodávajícího poprvé.

¹¹² § 20n odst. 1 až 3 zákona o ochraně spotřebitele.

¹¹³ § 20t odst. 1 a 2 zákona o ochraně spotřebitele.

¹¹⁴ VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: Komentář* [systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.07.2020 [cit. 04.08.2022]. Dostupné z www.aspi.cz. Komentář k § 20u bod II 6.

¹¹⁵ § 20w odst. 1 a 2 zákona o ochraně spotřebitele.

¹¹⁶ § 23 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele. Co se týče výjimek, zákon o ochraně spotřebitele dále dle v jednotlivých úsecích uvádí jako dozorové orgány kupř. Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci, krajské hygienické stanice, orgány veterinární správy, živnostenské úřady, Státní ústav pro kontrolu léčiv a další.

poskytování služeb či uzavřít provozovnu. Rozhodnutí v tomto smyslu může dle naléhavosti situace oznámit ústně a následně doručit písemné vyhotovení rozhodnutí. V následujících ustanoveních zákon o ochraně spotřebitele definuje jednotlivé přestupky, za které může být podnikateli (resp. výrobci, dovozci, vývozci, dodavateli, prodávajícím či jinému podnikateli) uložena pokuta, v případě porušení zákazu používání nekalých obchodních praktik až do výše 5,000,000 Kč.

Klamavé a agresivní obchodní praktiky jsou koncipovány jako vyvratitelné právní domněnky – považují se za klamavé nebo agresivní, ledaže je správnému (dozorovému) orgánu předložen prodávajícím důkaz opaku. Zákon o ochraně spotřebitele tak speciálně upravuje oprávnění¹¹⁷ dozorových orgánů požadovat na prodávajícím prokázání správnosti skutkových tvrzení souvisejících s obchodní praktikou. Jedná se o klíčové šetření k posouzení, zda může jednání prodávajícího narušit, či narušuje, ekonomické chování spotřebitele, popř. zda je v rozporu s požadavky náležité profesní péče.¹¹⁸ V případě, že prodávající nepředloží důkazy či dozorový orgán považuje důkazy za nedostatečné, prodávající neunese důkazní břemeno a jeho tvrzení budou považována za nesprávná.¹¹⁹

Další prostředky ochrany spotřebiteli poskytuje zákon o regulaci reklamy, který, jak ve svém § 1 odst. 1 vymezuje, upravuje zejména regulaci reklamy, která je nekalou obchodní praktikou, reklamy srovnávací či reklamy na speciální výrobky a přípravky, mezi které patří mimo jiné tabákové výrobky, léčivé přípravky, zdravotnické prostředky a jiné. Zákon o regulaci reklamy ve vymezení nekalých obchodních praktik a dozorového orgánu odkazuje na zákon o ochraně spotřebitele, nadto v § 7c dozorovému orgánu dovoluje zakázat reklamu, která je nekalou obchodní praktikou či pozastavit zahájení šíření takové reklamy. Navíc, pokud by mohl být ohrožen život nebo zdraví osob, dozorový orgán nařídí zadavateli nebo zpracovali reklamy na jeho náklady zveřejnění opravného prohlášení k reklamě dle rozhodnutí dozorového orgánu. Tímto postupem proběhne ve lhůtě stanovené dozorovým orgánem zveřejnění ve stejném komunikačním médiu jako původní reklama. Právní domněnka v odst. 3 § 7b zákona o regulaci reklamy spočívající v tom, že dozorový orgán může považovat tvrzení v reklamě za nesprávná, pokud požádal zadavatele reklamy předložením důkazů o správnosti skutkových tvrzení v reklamě a důkazy nebyly poskytnuty buď ve stanovené lhůtě, nebo v požadovaném

¹¹⁷ Toto oprávnění má ale pouze v případě, že se jeví jako přiměřené s ohledem na oprávněné zájmy prodávajícího i k okolnostem daného případu. - VITOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: Komentář* [systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.07.2020 [cit. 05.08.2022]. Dostupné z www.aspi.cz. Komentář k §5c bod 5.

¹¹⁸ Tamtéž. Komentář k § 5c bod 4.

¹¹⁹ Tamtéž. Komentář k § 5c bod 6.

rozsahu, přispívá ke zrychlení správního řízení, kdy účastník může svou nečinností ovlivnit průběh i výsledek správního řízení.¹²⁰

Co se týče reklamy, která je nekalou obchodní praktikou, zákon o regulaci reklamy upravuje přestupky – v § 8, kdy může být sankcionována fyzická osoba jen jako zpracovatel reklamy, která je nekalou obchodní praktikou, pokutou až do výše 2,000,000 Kč, kdežto v § 8a rozlišuje sankce pro právnické osoby jako šířitele, zadavatele nebo zpracovatele reklamy a může uložit pokutu až do výše 5,000,000 Kč. K zákonu o regulaci reklamy je nutno dodat, že stanovuje adresátům v § 7 další povinnosti, jako např. uchovávání kopií/ukázek reklamy nejméně po dobu 5 let, povinnost poskytnout dozorovému orgánu údaje atp., jejichž nedodržování může být taktéž sankcionováno. Ve srovnání s ostatními členskými státy Evropské unie je regulace reklamy v České republice mnohem přísnější a vzhledem ke spotřebiteli více ochránářská (např. u nové regulace reklamy zdravotnických prostředků dle § 5k a násl. zákona o regulaci reklamy).

Ve vztahu k zákonu o regulaci reklamy je také potřeba zmínit tiskový zákon, zejména vzhledem k odpovědnosti za obsah reklamy a inzerce, kdy dle § 5 tiskového zákona vydavatel neodpovídá za pravdivost údajů obsažených v reklamě a v inzerci v periodickém tisku, čímž ale není dotčena jeho odpovědnost dle zákona o regulaci reklamy. V praxi pak může docházet ke sporům mezi klienty, zpracovateli reklamy a vydavateli i v obchodních vztazích v případě, že k nějakému pochybení směrem ke spotřebiteli dojde.

V neposlední řadě je relevantní také zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání¹²¹ stanovující provozovatelům vysílání povinnosti, resp. zákazy obchodních sdělení, při vysílání obchodních sdělení.¹²² Podle § 49 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání musí provozovatel vysílání zajistit, aby reklamy i teleshopping zařazovaný do vysílání byl rozeznatelný. Mezi sankční opatření dle § 59 a násl. zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání patří: opatření k nápravě (provozovatel je upozorněn na porušení a je mu Radou pro rozhlasové a televizní vysílání stanovena lhůta k nápravě), přestupky (za které může být dle závažnosti uložena pokuta až ve výši 10,000,000 Kč), odnětí licence či zrušení registrace provozovatele.

¹²⁰ CHALOUPOKOVÁ, Helena a kol. *Mediální právo. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 308.

¹²¹ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání“).

¹²² Jedná se např. o zákaz obchodních sdělení, která nejsou snadno rozpoznatelná (dle § 48 odst. 1 písm. a), zákaz náboženský i ateistických obchodních sdělení (§ 48 odst. 1 písm. d) či skrytá obchodní sdělení (§ 48 odst. 1 písm. h) a další.

3.3 Další prostředky ochrany

Spotřebitel může využít všechny prostředky ochrany před nekalou soutěží (podle občanského zákoníku i občanského soudního řádu), tak i před nekalou obchodní praktikou (podle zákona o ochraně spotřebitele). V případě, kdy nekalá obchodní praktika podle zákona o ochraně spotřebitele nebude splňovat podmínky nekalé soutěže podle občanského zákoníku, přichází v úvahu uplatnění prostředků mimoprávní ochrany.¹²³

Jedním z tzv. samoregulačních mimoprávních mechanismů je Kodex reklamy¹²⁴ vydaný nestátní neziskovou organizací Rada pro reklamu. Kodex reklamy, jak již z preambule plyne, nenahrazuje právní regulaci reklamy, a tudíž ani problematiku nekalé soutěže,¹²⁵ nýbrž na ni navazuje doplněním o etické zásady. Cílem Kodexu reklamy je, aby reklama byla pravdivá, slušná a čestná, a respektovala mezinárodně uznávané zásady vypracované Mezinárodní obchodní komorou.¹²⁶ Rada pro reklamu, konkrétně její Arbitrážní komise, přijímá stížnosti jak fyzických, tak právnických osob, případně státních orgánů. Arbitrážní komise Rady pro reklamu stížnost posoudí a dle článku 4.5 Kodexu reklamy rozhodne tak, že buď sdělí stěžovateli, že stížnost se zřejmě netýká zájmů spotřebitele regulovaných Kodexem reklamy a případně odkáže příslušnému orgánu, nebo vydá arbitrážní nález, v němž zejména posoudí, zda napadená reklama (ne)odporuje Kodexu reklamy, posléze případně doporučí stažení reklamy či její úpravu. Vzhledem ke své povaze Rada pro reklamu nemůže udělovat finanční pokuty či jiné sankce, v případě nerespektování vydaných doporučení může předat podnět k příslušnému krajskému živnostenskému úřadu k dalšímu řešení.¹²⁷

K mimosoudním prostředkům ochrany lze zařadit svépomoc dle § 14 občanského zákoníku, kdy si každý může přiměřeným způsobem pomoci ke svému právu sám, v případě, že je jeho právo ohroženo a je zřejmé, že zásah veřejné moci by přišel pozdě, odvracení takového zásahu však musí být přiměřené. Dalšími možnými instituty ochrany se za splnění podmínek a předpokladů k jejich naplnění nabízí nutná obrana dle § 2905 občanského zákoníku

¹²³ VEČERKOVÁ, Eva. In: POKORNÁ, Jarmila a kol. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s 206-207.

¹²⁴ Rada pro reklamu. *Kodex reklamy 2013* [online]. rpr.cz, [cit. 05.08.2022], Dostupné z: https://www.rpr.cz/cz/dokumenty_rpr.php. (dále jen „Kodex reklamy“).

¹²⁵ VEČERKOVÁ, Eva. In: POKORNÁ, Jarmila a kol. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s 207.

¹²⁶ Preambule Kodexu reklamy.

¹²⁷ VEČERKOVÁ, Eva. In: POKORNÁ, Jarmila a kol. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s 207.

nebo krajní nouze dle § 2906 občanského zákoníku, jakož i možnosti dle § 2900 až 2903 občanského zákoníku.¹²⁸

¹²⁸ VEČERKOVÁ, Eva. In: POKORNÁ, Jarmila a kol. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 212.

4 Srovnání s dalšími zeměmi Evropské unie

První ucelená právní úprava ochrany proti nekalé soutěži v České republice byla přijata v roce 1927 zákonem č. 111/1927 Sb. z. a n., o ochraně proti nekalé soutěži (dále jen „zákon o ochraně proti nekalé soutěži“), s účinností od 28.01.1928. Zákon o ochraně proti nekalé soutěži byl vypracován na základě dvou osnov – první z nich byla vypracována již v roce 1923, avšak zejména kvůli definici generální klauzule (jednání v hospodářské soutěži přičící se dobrým mravům) nebyla schválena. Druhá osnova, přijata jako zákon o ochraně proti nekalé soutěži, byla vypracována ministerstvem obchodu a převážně se inspirovala německou a rakouskou úpravou.¹²⁹ Zákon o ochraně proti nekalé soutěžit stanovil generální klauzuli ve svém § 1 následovně: „*Kdo dostane se v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškoditi soutěžitele, může býti žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený; věděl-li pak, nebo musil-li vědět, že jednání jeho jest způsobilé poškoditi soutěžitele, též, aby nahradil škodu tím způsobenou.*“ Upravoval taktéž konkrétní skutkové podstaty nekalé soutěže, a to:

- nekalou reklamu v § 2 a násl.,
- nesprávné označování původu zboží v § 4 a násl.,
- zlehčování v § 10,
- zneužívání podnikových značek a zevnějších zařízení podniku v § 11,
- podplácení v § 12,
- porušování a využívání obchodních a výrobních tajemství v § 13 a
- nekalou soutěž osob pomocných a její používání soutěžitelem v § 14.

Nad výše uvedené způsoby ochrany dle § zákona o ochraně proti nekalé soutěži dále také umožňoval uveřejnění rozsudku dle § 18 či trest až do výše 50,000 Kč, v případě nedobytnosti i vazbu až na jeden měsíc dle § 19. Zákon o ochraně proti nekalé soutěži na území České republiky platil do konce roku 1950, kdy byla úprava nekalé soutěže roztržena do soukromoprávní i veřejnoprávní úpravy.¹³⁰

4.1 Německá právní úprava

Spolková republika Německo byla první zemí, která měla zákonem zakotvenou úpravu nekalé soutěže, a to již v roce 1896, jenž byl následně v roce 1909 upraven a doplněn

¹²⁹ VILHELMOVÁ, Lucie. *Historický exkurz do právního vývoje nekalé soutěže v českých zemích do roku 1992* [online], 01.08.2013 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/historicky-exkurz-do-pravniho-vyvoje-nekale-souteze-v-ceskych-zemich-do-roku-1992-91931.html>.

¹³⁰ Tamtéž.

o generální klauzuli nekalé soutěže.¹³¹ Aktuální úprava se nachází v samostatném zákoně proti nekalé soutěži (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) ve znění vyhlášeném dne 03.03.2010 (BGBl. I str. 254), ve znění ze dne 24.06.2022 (BGBl. I s. 959),¹³² rozdělen do 4 kapitol. S ohledem na to, že jak už z preambule německého UWG vyplývá, slouží k provedení směrnice o nekalých obchodních praktikách a směrnice o klamavé a srovnávací reklamě, řada níže uvedených ustanovení je shodná. První kapitola (obecná ustanovení v § 1 – 7a) definuje základní pojmy pro účely tohoto zákona, kdy se za obchodní praktiku dle § 1 odst. 1 bodu 1 považuje jakékoliv jednání osoby ve prospěch jejího podnikání či podnikání třetí osoby před uzavřením transakce, v jejím průběhu či po jejím uzavření, které objektivně souvisí s podporou prodeje či nákupu zboží nebo služeb, případně s uzavřením či plněním smlouvy týkající se zboží nebo služeb. Následně v § 3 odst. 1 zakazuje nekalé obchodní praktiky a v dalším odstavci uvedeného § 3 uvádí, že nekalé obchodní praktiky jsou takové obchodní praktiky, jež jsou zaměřené na spotřebitele nebo spotřebitele oslovují a nejsou v souladu s odbornou péčí¹³³ a jsou způsobilé podstatně narušit ekonomické chování spotřebitelů,¹³⁴ dále odkazuje na seznam obchodních praktik,¹³⁵ které jsou bez dalšího považovány za protiprávní.

Německý UWG také definuje v § 4a agresivní obchodní praktiky obdobně dle článku 8 a 9 směrnice o nekalých obchodních praktikách, jakož i klamavá jednání a opomenutí, ve znění směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2019/2161 ze dne 27.11.2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele.¹³⁶

Co se týče pojmu spotřebitele, odkazuje německý UWG ve svém § 2 odst. 1 na ustanovení § 13 občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) ve znění zveřejněném dne

¹³¹ VILHELMOVÁ, Lucie. *Historický exkurz do právního vývoje nekalé soutěže v českých zemích do roku 1992* [online], 01.08.2013 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/historicky-exkurz-do-pravniho-vyvoje-nekale-souteze-v-ceskych-zemich-do-roku-1992-91931.html>.

¹³² Zákon proti nekalé soutěži (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) ve znění vyhlášeném dne 03.03.2010 (BGBl. I str. 254), ve znění ze dne 24.06.2022 (BGBl. I s. 959), [online], 2022 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: https://www.gesetze-im-internet.de/uwg_2004/ (dále jen „německý UWG“).

¹³³ Odbornou péči německý UWG v § 2 odst. 1 bod 7 definuje jako úroveň zvláštní dovednosti a péče o spotřebitele, jenž lze od podnikatele rozumně očekávat s ohledem na dobrou víru a poctivé soutěžní chování v oboru jeho činnosti.

¹³⁴ Podstatné narušení ekonomického chování spotřebitelů definuje německý UWG v § 2 odst. 1 bod 8. Jedná se o zapojení do obchodní praktiky, která ztlačí schopnost spotřebitele učinit informované rozhodnutí a tím způsobí, že spotřebitel učiní o obchodní transakci rozhodnutí, které by jinak neučinil.

¹³⁵ Dle § 3 odst. 3 UWG, kdy doslovně přejímá znění přílohy 1 směrnice o nekalých obchodních praktikách, nadto přidává bod 32 týkající se nevyžádaných návštěv v domácnosti spotřebitele a žádostí o platbu ve stejný den uzavření smlouvy (v případě, že jde o částky nad 50 euro).

¹³⁶ Na rozdíl od České republiky, kde novela o zákona o ochraně spotřebitele a občanského zákoníku, je aktuálně k 03.08.2022 ve 2. čtení – sněmovní tisk č. 213 dle návrhu novely zákona o ochraně spotřebitele přeloženého vládou.

02.01.2002 (BGBl. I str. 42, 2909; 2003 I str. 738), ve znění ze dne 15.07.2022 (BGBl. I s. 1146),¹³⁷ který spotřebitele definuje jako fyzickou osobu, která právně jedná za účelem, který není převážně ani obchodní ani samostatně výdělečná činnost.

K ochraně před nekalými obchodními praktikami německý UWG ve své druhé kapitole uvádí následující možnosti:

- žaloba na odstranění protiprávního jednání a v případě nebezpečí opakování takového jednání i žalobu na zdržení se protiprávního jednání dle § 8 odst. 1 německého UWG,
- náhrada škody dle § 9 německého UWG,
- v případě, kdy rušitel svou protiprávní podnikatelskou činností dosahuje zisku a může být způsobena újma velkému počtu zákazníků, mohou oprávněné osoby požadovat zastavení činnosti rušitele a odevzdání zisku do federálního rozpočtu dle § 10 německého UWG.

Následující třetí kapitola upravuje procesní postup, včetně úpravy předběžného opatření, kde shodně s českou úpravou v občanském soudním řádu lze požadovat uveřejnění rozsudku dle § 12 odst. 3 německého UWG, avšak německá úprava umožňuje žalobci, resp. straně úspěšné ve sporu, aby v případě prokázání oprávněného zájmu a na náklady strany neúspěšné uveřejnila rozsudek. Dále také místní i věcnou příslušnost a úpravu zřizování smírčích komisí¹³⁸ pro jednotlivé zemské vlády – tyto smírčí komise jsou zřízeny při průmyslových a obchodních komorách a rozhodují právě o sporech dle německého UWG. S řízením před smírčí komisí musí protistrana souhlasit, pokud se však jedná o spotřebitelskou věc, souhlas protistrany není potřeba.¹³⁹

Poslední kapitola stanovuje nejprve v § 16 trestněprávní sankce za klamavou reklamu, kdy za splnění skutkových podstat (zejména směřuje na reklamu určenou pro velký okruh spotřebitelů, uvádění nepravdivých tvrzení apod.), může uložit trest odnětí svobody až na 2 léta a peněžitý trest. Za správní delikt mohou k tomu oprávněné orgány dle § 19 německého UWG uložit pokutu ve výši 50,000 euro.¹⁴⁰

¹³⁷ Občanský zákoník (Bürgerliches Gesetzbuch) ve znění zveřejněném dne 02.01.2002 (BGBl. I str. 42, 2909; 2003 I str. 738), ve znění ze dne 15.07.2022 (BGBl. I s. 1146), [online], 2022 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html> (dále jen „BGB“).

¹³⁸ Dle § 15 německého UWG. Složení smírčích komisí se může lišit s ohledem na konkrétní věc, předsedajícím je však vždy osoba způsobilá být soudcem a se zkušenostmi v oblasti práva hospodářské soutěže, další osoby jako posuzovatelé zasedají jako přísedící, které pro každý jednotlivý případ vybere předseda ze seznamu posuzovatelů, se souhlasem stran.

¹³⁹ § 15 odst. 3 německého UWG.

¹⁴⁰ Maximální výše pokuty dle § 19 odst. 2 německého UWG závisí zejména na ročním obratu hospodářského subjektu; v případě, že by subjekt neměl uveden hospodářský obrat za předcházející rok, maximálně výše pokuty může činit až 2,000,000 euro.

Německý UWG je komplexním kodexem pro úpravu nekalých obchodních praktik (a srovnávací reklamy) obsahuje jak hmotnou a procesní úpravu, tak soukromoprávní i trestní část. Spotřebitelům tak poskytuje jednotný přehled možností jejich obrany proti nekalým obchodním praktikám.

4.2 Rakouská právní úprava

Již v roce 1901 byla vypracován vládní návrh zákona proti nekalé soutěži, který obsahoval jak generální klauzuli nekalé soutěže, tak i některé konkrétní skutkové podstaty nekalé soutěže, tento zákon byl, s drobnými změnami přijat v roce 1907.¹⁴¹ V současné době, obdobně jako Spolková republika Německo, má i Rakouská republika úpravu nekalé soutěže stále v samostatném zákoně, a to ve Spolkovém zákoně proti nekalé soutěži č. 448/1984, ve znění zákona č. 110/2022 (*Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*).¹⁴² Rakouský UWG je rozdělen do 3 oddílů – občanskoprávní a trestněprávní ustanovení, správní ustanovení a společná a závěrečná ustanovení.

Generální klauzule v § 1 odst. 1 rakouského UWG je definována tím, že se osoba v rámci své podnikatelské činnosti buď:

- (1) dopustí nekalé obchodní praktiky nebo jiného nekalého jednání, které je způsobilé ovlivnit hospodářskou soutěž v neprospěch podniků ve větším než zanedbatelném rozsahu, nebo
- (2) dopustí nekalé obchodní praktiky, která je v rozporu s požadavky odborné péče a ve vztahu k danému výrobku může podstatně ovlivnit ekonomické chování průměrného spotřebitele, kterému je určena nebo kterého oslovuje,

může být žalovaná a v případě zavinění povinna k náhradě škody.

Rakouský UWG rozděluje nekalé praktiky na agresivní dle § 1a a klamavé dle § 2. Agresivní obchodní praktiku definuje jako obchodní praktiku způsobilou podstatně narušit svobodu rozhodování nebo jednání účastníka trhu ve vztahu k výrobku tím, že jej nutí, obtěžuje nebo nepatřičně ovlivňuje a přiměje jej k přijetí obchodního rozhodnutí, které by jinak neučinil. Klamavá obchodní praktika je podle rakouského UWG obchodní praktika, která obsahuje nesprávné informace či je jinak způsobilá uvést účastníka trhu v omyl ohledně určitých

¹⁴¹ - VILHELMOVÁ, Lucie. *Historický exkurz do právního vývoje nekalé soutěže v českých zemích do roku 1992* [online], 01.08.2013 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/historicky-exkurz-do-pravniho-vyvoje-nekale-souteze-v-ceskych-zemich-do-roku-1992-91931.html>.

¹⁴² Zákon proti nekalé soutěži č. 448/1984, ve znění zákona č. 110/2022 (*Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) [online], 2022 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002665> (dále jen „rakouský UWG“).

skutečností takovým způsobem, že jej přiměje učinit rozhodnutí o transakci, které by jinak neučinil. Stejně jako česká i německá úprava, rakouský UWG obsahuje přílohu s výčtem obchodních praktik, které jsou za všech okolností považovány za nekalé.

Následně také v § 2a upravuje srovnávací reklamu, ustanovení § 5 k ochraně označení zboží či služeb, stejně tak zeměpisná označení v § 8. Chráněna je také společnost a její rozlišovací znaky (jako např. obchodní firma, ochranné známky či jiné označení) dle § 7 rakouského UWG, jakož i znevažování společnosti v § 9 nebo porušení obchodního či služebního tajemství v § 11. Konečně také upravuje i podplácení úředníků nebo zaměstnanců v § 10.

Co se týče sankcí, rakouský UWG umožňuje dle § 14 v případech naplnění skutkové podstaty generální klauzule, agresivní obchodní praktiky, klamavé obchodní praktiky, srovnávací reklamy, a podplácení úředníků nebo zaměstnanců, uplatnění nároku na zdržení se takového jednání. U nekalých obchodních praktik dle přílohy k rakouskému UWG, jakož i dalším skutkovým podstatám (např. srovnávací reklama či naplnění skutkové podstaty generální klauzule dle § 1 odst. 1 bod 2 rakouského UWG) si může spotřebitel nárokovat náhradu škody. Mezi další prostředky ochrany patří také předběžné opatření dle § 24 či zveřejnění rozsudku dle § 25 rakouského UWG. U jednotlivých skutkových podstat lze najít jejich konkrétní tresty, kupř. při naplnění skutkové podstaty podplácení úředníků nebo zaměstnanců lze dle § 10 odst. 1 rakouského UWG, stejně tak u porušení obchodního nebo služebního tajemství dle § 11 odst. 1 rakouského UWG uložit trest odnětí svobody až na 3 měsíce či peněžitý trest.

Ve správní části rakouského UWG, zejména v § 27 až 32, je řešeno zejména označování zboží a výrobků uváděných na trh a další povinnosti a pravidla pro podnikatele. Správním trestem za porušení může být zadržení zboží rakouským celním úřadem¹⁴³ a zároveň stanoví přiměřené použití trestů dle prvního oddílu.

Jak vyplývá z výše uvedeného rakouský UWG je obdobně jako německý UWG komplexním kodexem v oblasti nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik.

¹⁴³ Dle § 35 a násl. rakouského UWG.

5 Závěr

Z výše uvedeného srovnání německé a rakouské úpravy s českou je možné na závěr konstatovat, že úpravy mají jak díky historickým souvislostem, tak díky předpisům Evropské unie mnoho společného. Na rozdíl od České republiky však německá i rakouská úprava problematiku nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik sceluje do jednoho zákona, kde zahrnuje ustanovení hmotněprávní i procesní právní, a také části soukromoprávní jakož i veřejnoprávní.

Ačkoli výše uvedené prostředky ochrany v České republice poskytují (nejen) spotřebitelům řadu možností, jak dle soukromého práva, tak dle práva veřejného, určitým zpřehledněním úpravy a usnadněním pro orientaci by bylo přijetí samostatného zákona upravujícího nekalou soutěž a nekalé obchodní praktiky po vzoru Spolkové republiky Německo, Rakouské republiky nebo i prvorepublikového zákona o ochraně proti nekalé soutěži.

Jak již bylo naznačeno výše, obrácení důkazního břemene dle § 2989 odst. 2 občanského zákoníku se použije jen u případů v § 2976 až 2981 (tedy ustanovení o generální klauzuli, klamavé reklamě, klamavém označení zboží nebo služby, srovnávací reklama a vyvolání nebezpečí záměny) a § 2987 (ohrožení zdraví nebo životního prostředí) občanského zákoníku. Usnadněním pro spotřebitele a zvýhodnění jejich pozice by však bylo, pokud by se obrácení důkazního břemene na podnikatele/prodávajícího použilo i v situaci zejména dotěrného obtěžování dle § 2986 občanského zákoníku.

Inspirací by také mohla být právní úprava na Slovensku. Dle § 4 odst. 2 písm. v) zákona č. 71/1992 Zb., o soudních poplatcích a poplatku za výpis z registra trestov, ve znění pozdějších předpisů, je spotřebitel, který se domáhá ochrany svého práva podle zvláštního zákona (zde je přímo uveden odkaz na zákon č. 250/2007 Z. z., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a jeho § 3 odst. 5), ex lege osvobozen od soudních poplatků. Stejně tak podle § 4 odst. 2 písm. c) výše uvedeného zákona je osvobozeno od poplatku sdružení působící na ochranu spotřebitelů. Podobnou úpravu v českém zákoně o soudních poplatcích¹⁴⁴ nenalezneme. Ačkoliv soudní poplatek nebývá stanoven/vyměřen ve vysokých částkách, může pro určitého spotřebitele být prvotním impulsem, zda má daný případ začít řešit – s ohledem na to, že ve spotřebitelských sporech jde často „pouze“ o částky v řádech stovek či tisíc korun, spotřebitel musí vyhodnotit, zda se mu případné řízení vyplatí (a to nejen vzhledem k soudnímu poplatku,

¹⁴⁴ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

ale i k možnému právnímu zastoupení a dalším nákladům). V této souvislosti je také ke zvážení, zda je vůbec žádoucí, aby při běžných sporech ze spotřebitelských smluv byl spotřebitel zastoupen právním zástupcem – pokud by totiž běžný spotřebitel měl dojem, že, např. pro složitost právní úpravy, potřebuje být v řízení zastoupen, může to spotřebitele odradit od řešení sporu a tím bude dán nekalým podnikatelům větší prostor pro jejich další protiprávní jednání.

K problematice poplatků nutno uvést i zákon o ochraně spotřebitele, který ve svém § 20w odst. 1 stanoví, že náklady mimosoudních spotřebitelských sporů nezaplatňuje, avšak v § 20f odst. 6 písm. b) u osob pověřených k řešení mimosoudních spotřebitelských sporů¹⁴⁵ ponechal možnost tato řízení zpoplatnit.

Závěrem nutné také připomenout, že aktuálně je v legislativním procesu novela zákona o ochraně spotřebitele,¹⁴⁶ jejímž cílem je zejména odstranění nedostatků v transpozici řady směrnic Evropské unie.¹⁴⁷ Do klamavých opomenutí návrh novely zákona o ochraně spotřebitele v § 5a odst. 5 zařazuje mezi podstatné informace i skutečnost, zda konkrétní zveřejněná spotřebitelská recenze skutečně pochází od spotřebitele, který si u toho konkrétního prodejce výrobek či službu zakoupil. Návrh novely nově začleňuje jako § 5d zákona o ochraně spotřebitele další možnosti vedle nároků plynoucích z občanského zákoníku, kdy může spotřebitel odstoupit od smlouvy ve lhůtě 90 dnů ode dne uzavření smlouvy či může požadovat přiměřené snížení ceny v rozsahu odpovídajícímu povaze a závažnosti dané nekalé obchodní praktiky. Mimo jiné návrh novely zákona o ochraně spotřebitele přidává ustanovení § 12a, které má spotřebitele chránit před umělým vytvářením slevy, kdy prodávajícímu stanoví povinnost poskytnout informace ohledně vývoje ceny daného výrobku, zpravidla v době 30 dnů před poskytnutím slevy. Návrh novely zákona o ochraně spotřebitele dále upravuje v § 20d definici mimosoudního řešení spotřebitelských sporů tak, že na základě zákona o ochraně spotřebitele má spotřebitel právo na mimosoudní řešení sporu ze spotřebitelské smlouvy, dochází-li k plnění na území České republiky. Dále návrh novely zákona o ochraně spotřebitele upravuje § 23 a následující (dozor nad ochranou spotřebitele) – stěžejním dozorovým orgánem zůstává Česká

¹⁴⁵ Jediným subjektem, který poplatky (ve výši 100 – 200 Kč) vybírá je Český telekomunikační úřad – Ministerstvo průmyslu a obchodu. Seznam subjektů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů [online]. [cit. 05.08.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu-adr/2022/8/Vsechny-subjekty-ADR-k-5--8--2022.pdf>.

¹⁴⁶ Sněmovní tisk č. 213, *návrh novely zákona o ochraně spotřebitele* [online]. [cit. 06.08.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=213> (dále jen „návrh novely zákona o ochraně spotřebitele“).

¹⁴⁷ Mezi tyto důvodová zpráva k novele zákona o ochraně spotřebitele na stranách 88-89 uvádí např. směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU či směrnici 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích a další.

obchodní inspekce, avšak ve specifických oblastech jsou doplněny další dozorové orgány pro svou odbornost. Nově je tedy např. dle § 23b odst. 1 návrhu novely zákona o ochraně spotřebitele dozorovým orgán i Česká národní banka nebo dle § 23c odst. 3 Úřad pro ochranu osobních údajů. Návrh novely zákona o ochraně spotřebitele také doplňuje přílohu č. 3, ve které je působnost jednotlivých orgánů přesněji vymezena. Konečně, návrh novely zákona o ochraně spotřebitele doplňuje přílohu č. 1 (klamavé obchodní praktiky) o další obchodní praktiky v souladu s aktuálním zněním směrnice o nekalých obchodních praktikách.

S ohledem na poznatky uvedené v práci je možné konstatovat, že spotřebitel v České republice disponuje dostatkem prostředků poskytujících řadu možností ať už v rovině soukromého, nebo veřejného práva. Domnívám se, že úprava obrany proti nekalé soutěži a nekalým obchodním praktikám v České republice není vyloženě slabá či nedostatečná, ale vnímám ji jako poměrně roztržitou a pro běžného spotřebitele (natož případně pro seniory) musí být velmi složité se v ní orientovat. Proto vítám, že se regulátor snaží ve specifických oblastech na tuto skupinu zaměřit (i s ohledem na nárůst seniorní populace z důvodu stárnutí populace), např. právě omezením reklamy pofidérních výrobků jako jsou zázračné deky, léčivé prsteny apod. Prevence tohoto typu je určitě nutným doplněním pro to, aby ochrana spotřebitele skutečně efektivně fungovala.

Seznam literatury

1) Monografie a komentáře:

- BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo*. Praha: S. H. Beck, 2014, 383 s.
- DUBA, Jiří. *Předběžné opatření v právu nekalé soutěže*. Praha: Leges, 2017, 120 s.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo: zvláštní část: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s.
- CHALOUPKOVÁ, Helena a kol. *Mediální právo. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2019, 555 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, 1040 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014, 1264 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, 1696 s.
- ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 315 s.
- PATĚK, Daniel. *Právo proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 228 s.
- POKORNÁ, Jarmila a kol. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 320 s.
- ŠVESTKA, Jiří. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.01.2021. Dostupné z: www.aspi.cz.
- VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: Komentář [systém ASPI]*. Praha: Wolters Kluwer, aktualizováno k 01.07.2020. Dostupné z www.aspi.cz.

2) Právní předpisy:

- Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. 12. 1992 o vyhlášení ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 179/2013 Sb.
- Zákon č. 111/1927 Sb. z. a n., o ochraně proti nekalé soutěži.
- Zákon č. 71/1992 Zb., o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 250/2007 Z. z., o ochrane spotrebiteľa, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon proti nekalé soutěži (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) ve znění vyhlášeném dne 03.03.2010 (BGBl. I str. 254), ve znění ze dne 24.06.2022 (BGBl. I s. 959), [online], 2022 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: https://www.gesetze-im-internet.de/uwg_2004/.
- Občanský zákoník (*Bürgerliches Gesetzbuch*) ve znění zveřejněném dne 02.01.2002 (BGBl. I str. 42, 2909; 2003 I str. 738), ve znění ze dne 15.07.2022 (BGBl. I s. 1146), [online], 2022 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html>.
- Zákon proti nekalé soutěži č. 448/1984, ve znění zákona č. 110/2022 (*Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) [online], 2022 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002665>.
- Směrnice Rady 93/13/EHS, ze dne 05.04.1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2005/29/ES, ze dne 11.05.2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/114/ES ze dne 12.12.2006 o klamavé a srovnávací reklamě.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25.10.2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského

parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES, ze dne 23.04.2009, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů.

3) Soudní rozhodnutí

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.01.2014, sp. zn. 2 As 19/2015.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.04.2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.04.2011, sp. zn. 23 Cdo 4384/2008.
- Rozsudek Nejvyšší soudu ze dne 28.08.2012, sp. zn. 23 Cdo 4669/2010.
- Nález Ústavního soudu, ze dne 23.03.2004, sp. zn. I.ÚS 4/04.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.02.2016, sp. zn. 23 Cdo 411/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2013, sp. zn. 23 Cdo 2662/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.01.2016, sp. zn. 23 Cdo 3459/2015.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2016, sp. zn. 13 Cdo 2143/2016.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.06.2021, sp. zn. 23 Cdo 1420/2020-II.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.03.2016, sp. zn. 5 Tdo 1427/2015-108.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.06.2008, sp. zn. 32 Odo 1568/2006.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.09.2002, sp. zn. 29 Odo 652/2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.07.2002, sp. zn. 22 Cdo 1988/2000.
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19.09.2013, *CHS Tour Services GmbH proti Team4 Travel GmbH*, sp. zn. C-435/11.
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 11.07.1974, *Procureur du Roi proti Benoît a Gustave Dassonville*, sp. zn. C-8/74.
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 20.02.1979, *Rewe-Zentral AG proti Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, sp. zn. C-120/78.
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24.11.1993, *Keck a Mithouard*, sp. zn. C-267/91 a C-268/91.
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16.07.1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky proti Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt - Amt für Lebensmittelüberwachung*, sp. zn. C-210/96.

4) Další zdroje:

- Rada pro reklamu. *Kodex reklamy 2013* [online]. rpr.cz, [cit. 05.08.2022], Dostupné z: https://www.rpr.cz/cz/dokumenty_rpr.php.

- Sněmovní tisk č. 213, *návrh novely zákona o ochraně spotřebitele* [online]. [cit. 06.08.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=213>.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Průvodce pro spotřebitele* [online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/pruvodceprospotrebitele>.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Seznam subjektů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů* [online]. [cit. 05.08.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu-adr/2022/8/Vsechny-subjekty-ADR-k-5--8--2022.pdf>.
- VILHELMOVÁ, Lucie. *Historický exkurz do právního vývoje nekalé soutěže v českých zemích do roku 1992* [online], 01.08.2013 [cit. 03.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/historicky-exkurz-do-pravniho-vyvoje-nekale-souteze-v-ceskych-zemich-do-roku-1992-91931.html>.
- ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalé obchodní praktiky uplatňované vůči spotřebitelům pohledem aktuální rozhodovací praxe (zejména) Soudního dvora EU*. *Obchodněprávní revue* [online]. 2014, č. 7/8, s. 193 [cit. 31.07.2022]. Dostupné z: databáze beck-online.

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá nekalosoutěžním jednáním se zaměřením na ochranu spotřebitele. Nejprve vymezuje základní pojmy – nekalá soutěž, nekalé obchodní praktiky a spotřebitel. Dále se zaměřuje na prostředky ochrany spotřebitele v důsledku nekalé soutěže či nekalých obchodních praktik, jak z pohledu soukromého a veřejného práva, tak i další mimoprávních možnosti. Následně přibližuje úpravu ve Spolkové republice Německo a v Rakouské republice. Cílem diplomové práce je zhodnocení, zda právní úprava České republiky poskytuje spotřebitelům dostatečnou ochranu a jaké jsou možnosti ochrany před nekalosoutěžním jednáním podnikatelů.

Abstract

This thesis deals with the unfair competition with regard to the consumer protection. Firstly, it defines the basic terms – unfair competition, unfair commercial practices and consumer. Then it focuses on the means of consumer protection as a result of unfair competition, both from the perspective of private and public law, as well as other non-legal options. Further, it deals with the regulation in the Federal Republic of Germany and the Republic of Austria. The aim of this thesis is to assess whether the Czech legislation provides sufficient consumer protection and what are the means of consumer protection against unfair competition of entrepreneurs.

Klíčová slova

Nekalá soutěž, nekalé obchodní praktiky, spotřebitel, ochrana spotřebitele, soukromoprávní prostředky ochrany spotřebitele, veřejnoprávní prostředky ochrany spotřebitele, rakouské právo proti nekalé soutěži, německé právo proti nekalé soutěži

Key words

Unfair competition, unfair commercial practices, consumer, consumer protection, private law means of consumer protection, public law means of consumer protection, Austrian law against unfair competition, German law against unfair competition